

Рахункова палата

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Рахункової палати
23.12.2025 № 32-2

ЗВІТ

ПРО РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ ВІДПОВІДНОСТІ ЗАХОДІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ З ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ РОЗРОБОК

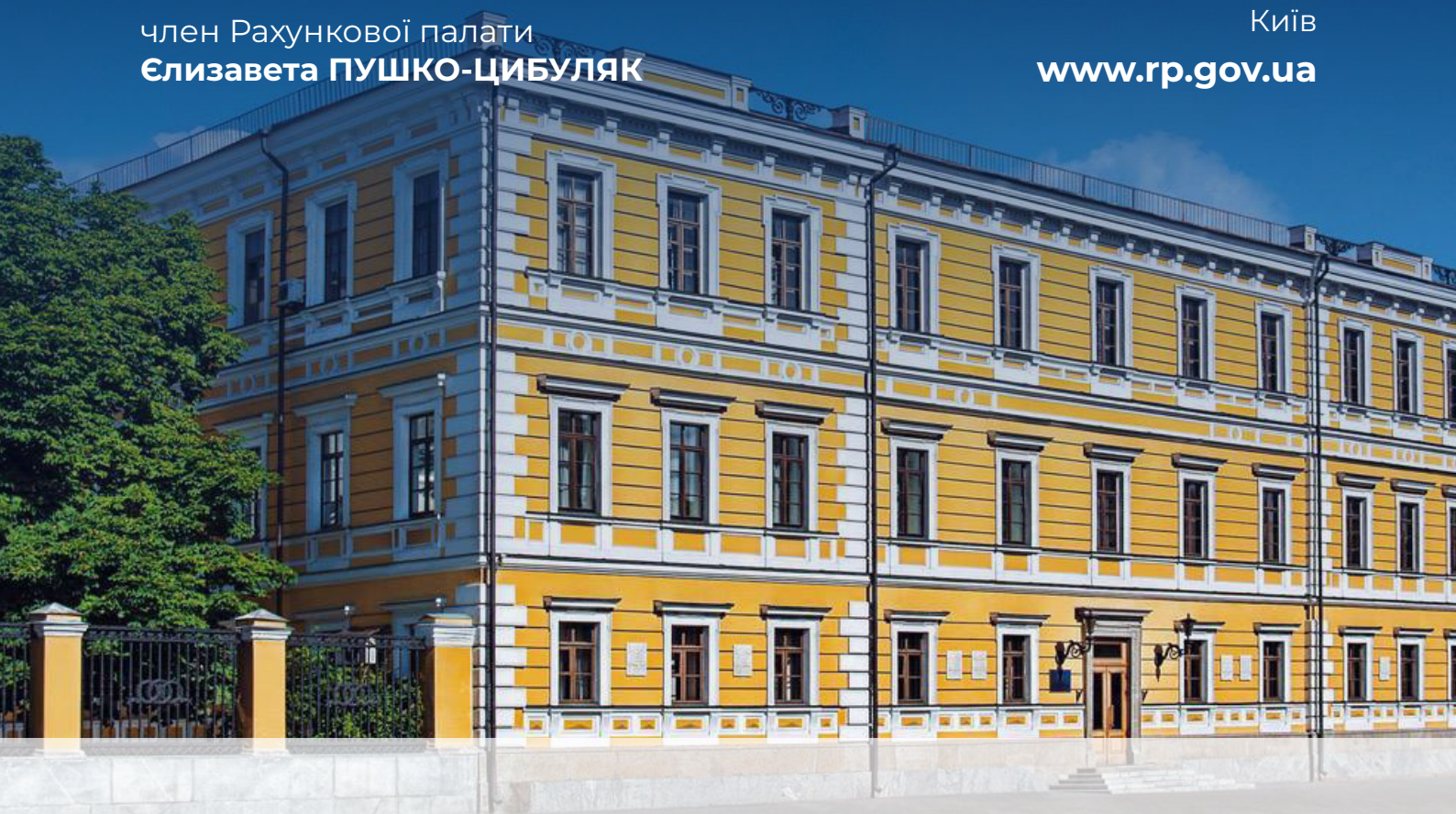
Відповідальна:

член Рахункової палати

Єлизавета ПУШКО-ЦИБУЛЯК

Київ

www.rp.gov.ua

ВСТУПНЕ СЛОВО

В умовах викликів та загроз сьогодення постає нагальна потреба у впровадженні результатів передових наукових досліджень і науково-технічних розробок з метою зміцнення обороноздатності держави, забезпечення її економічного розвитку та енергетичної незалежності, покращення рівня життя населення.

За цих обставин важливим є формування та розвиток ефективного сектору наукових досліджень, що забезпечується шляхом реалізації заходів із підтримки наукових досліджень і науково-технічних розробок за пріоритетними напрямками науки і техніки, визначеними Законом України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки».

З цієї метою в Державному бюджеті України на 2023–2025 роки за бюджетною програмою за КПКВК 6541230 передбачено 1673,0 млн грн на підтримку розвитку пріоритетних наукових досліджень. Головним розпорядником коштів державного бюджету та відповідальним виконавцем визначена Національна академія наук України як вища наукова самоврядна організація країни.

Враховуючи актуальність підтримки розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень у сучасних умовах та суспільний інтерес до цієї теми, особливого значення набувають питання дотримання вимог чинного законодавства під час реалізації Академією визначених заходів.

Для вивчення цих питань Рахунковою палатою і здійснений аудит у НАН України, під час якого досліджена відповідність процесу вжиття Академією у 2023–2024 роках та I півріччі 2025 року заходів, спрямованих на підтримку розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок, встановленим нормам і правилам.

Під час аудиту з'ясовано причинно-наслідкові зв'язки між станом нормативно-правового забезпечення, ухваленими управлінськими рішеннями та досягненням мети бюджетної програми за КПКВК 6541230, сформовано низку рекомендацій для усунення проблем нормативного, організаційного та фінансового характеру.

Сподіваюся, що реалізація цих рекомендацій сприятиме підвищенню прозорості та підзвітності НАН України, а також зміцненню довіри громадськості до результатів її діяльності в частині реалізації заходів із підтримки розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень.

Член Рахункової палати

Єлизавета ПУШКО-ЦИБУЛЯК

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	2
1. ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ АУДИТУ	4
1.1. РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ	12
1.1.1. ОЦІНКА ВІДПОВІДНОСТІ ПРОЦЕСУ ЗДІЙСНЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ АКАДЕМІЄЮ НАУК УКРАЇНИ ЗАХОДІВ ІЗ ПІДТРИМКИ ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ РОЗРОБОК ВИМОГАМ НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ.....	12
1.1.2. ОЦІНКА ВІДПОВІДНОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ЗАХОДІВ ЗА ПРІОРИТЕТНИМИ НАПРЯМАМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ РОЗРОБОК ВИЗНАЧЕНИМ ЦІЛЯМ І ЗАВДАННЯМ	26
1.1.3. ОЦІНКА ВІДПОВІДНОСТІ СТАНУ ДОСЯГНЕННЯ НАУКОВИХ, НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ (ПРИКЛАДНИХ) РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ЇХ ОБЛІКУ ВСТАНОВЛЕНИМ ВИМОГАМ.....	30
ВИСНОВКИ	36
ВІДПОВІДІ ОБ'ЄКТА КОНТРОЛЮ	39
РЕКОМЕНДАЦІЇ	40
2. ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ	41
2.1. НЕДОЛІКИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ, ВИЯВЛЕНІ АУДИТОМ	41
2.2. НАДАНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	41
3. ІНШІ ПИТАННЯ, ЯКІ МАЮТЬ БУТИ ПОВІДОМЛЕНІ	42
СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	43
ДОДАТОК	46

1. ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ АУДИТУ

ЗВІТ ПРО РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ ВІДПОВІДНОСТІ ЗАХОДІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ З ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ РОЗРОБОК

буде надісланий Верховній Раді України, Комітетові Верховної Ради України
з питань освіти, науки та інновацій, Кабінетові Міністрів України
та Національній академії наук України

Застосовані стандарти аудиту

Аудит здійснений згідно з Методологією проведення аудиту відповідності, затвердженою рішенням Рахункової палати від 06.06.2023 № 12-3, що ґрунтується на Міжнародних стандартах вищих органів аудиту (ISSAI), зокрема ISSAI 400 «Принципи аудиту відповідності» та ISSAI 4000 «Стандарт аудиту відповідності». Результати аудиту дають підстави висловити обґрунтовану впевненість.

РЕЗЮМЕ

Розвиток пріоритетних напрямів науки і техніки є запорукою підвищення конкурентоспроможності вітчизняного виробництва, основою для забезпечення сталого розвитку і поліпшення якості життя населення України, дієвою гарантією забезпечення національної безпеки й оборони держави.

Враховуючи виклики сьогодення, законодавцем визначені пріоритетні напрями науки і техніки: оборонні та безпекові дослідження, інформаційні, енергетичні та медичні розробки, дослідження проблем природокористування, створення та вивчення нових матеріалів, проведення фундаментальних досліджень з технічних та соціальних наук (рис. 1). Водночас внаслідок бойових дій, організаційних і фінансових проблем, загальний обсяг наукової інфраструктури в Україні скорочується, відбувається вимушене переміщення дослідницьких установ, втрачаються цінні наукові кадри.

За таких умов важливого значення набувають заходи, яких вживає держава для підтримки пріоритетних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок. В умовах сьогодення зростають нагальні потреби сектору безпеки й оборони, спостерігається зміна структури запиту на науково-технічну продукцію. Цей процес

потребує створення та забезпечення належного функціонування системи підтримки наукової сфери, що можливо шляхом налагодження чіткого механізму прийняття організаційно-адміністративних рішень та дієвого управління фінансовими ресурсами держави, які виділяються для досягнення встановлених цілей.

Пріоритетні напрями розвитку науки і техніки

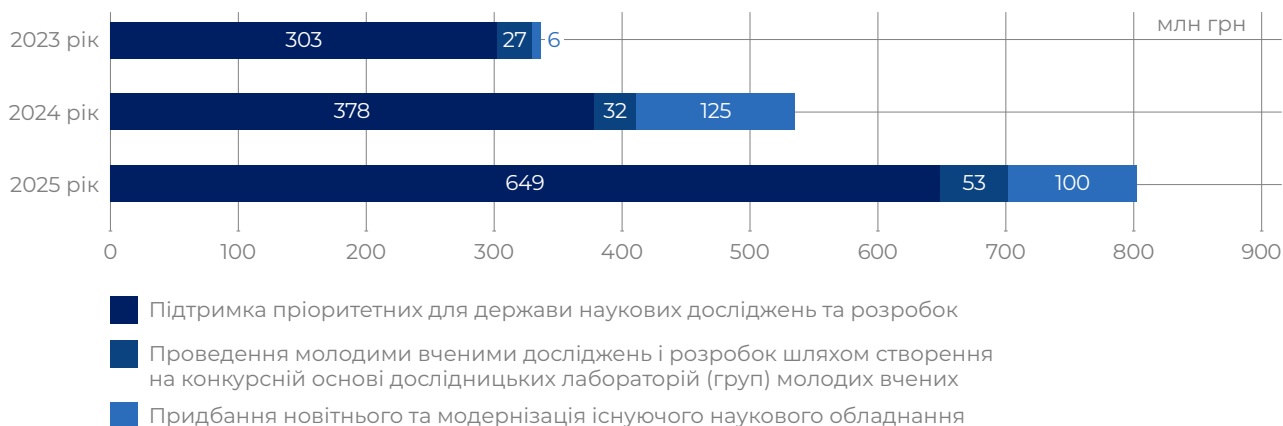
- Національна безпека і оборона
- Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем
- Інформаційні та комунікаційні технології
- Енергетика та енергоефективність
- Раціональне природокористування
- Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань
- Нові речовини і матеріали

Рис. 1. Затверджені Законом № 2623 пріоритетні напрями розвитку науки і техніки

З метою підтримки розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень у Державному бюджеті України на 2023–2025 роки за бюджетною програмою (КПКВК 6541230) передбачено 1673,0 млн грн, які спрямовувались за трьома напрямками (діаграма 1):

- підтримка пріоритетних для держави наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок (1330,0 млн грн);
- придбання новітнього та модернізація існуючого наукового обладнання (231,0 млн грн);
- проведення молодими вченими досліджень і розробок шляхом створення на конкурсній основі дослідницьких лабораторій (груп) молодих вчених (112,0 млн гривень).

Діаграма 1. Розподіл видатків на підтримку розвитку пріоритетних напрямів досліджень і розробок у 2023–2025 роках

Головним розпорядником бюджетних коштів та відповідальним виконавцем бюджетної програми, який реалізує заходи з підтримки розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок, є НАН України¹, організаційна структура якої наведена на рис. 2.

Рис. 2. Організаційна структура НАН України

За рахунок бюджетних коштів науковими установами за напрямом «Підтримка пріоритетних для держави наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок» у 2023–2024 роках завершене виконання 146 наукових робіт, результати 128 перевищують кращі практики. На конкурсних засадах сформовано 82 дослідницькі лабораторії (групи) молодих вчених. Придбано та модернізовано 146 од. наукового обладнання. Загалом за цей період створено 789 од. новітньої науково-технічної продукції (рис. 3).

¹ Пункт 2 Порядку № 641.

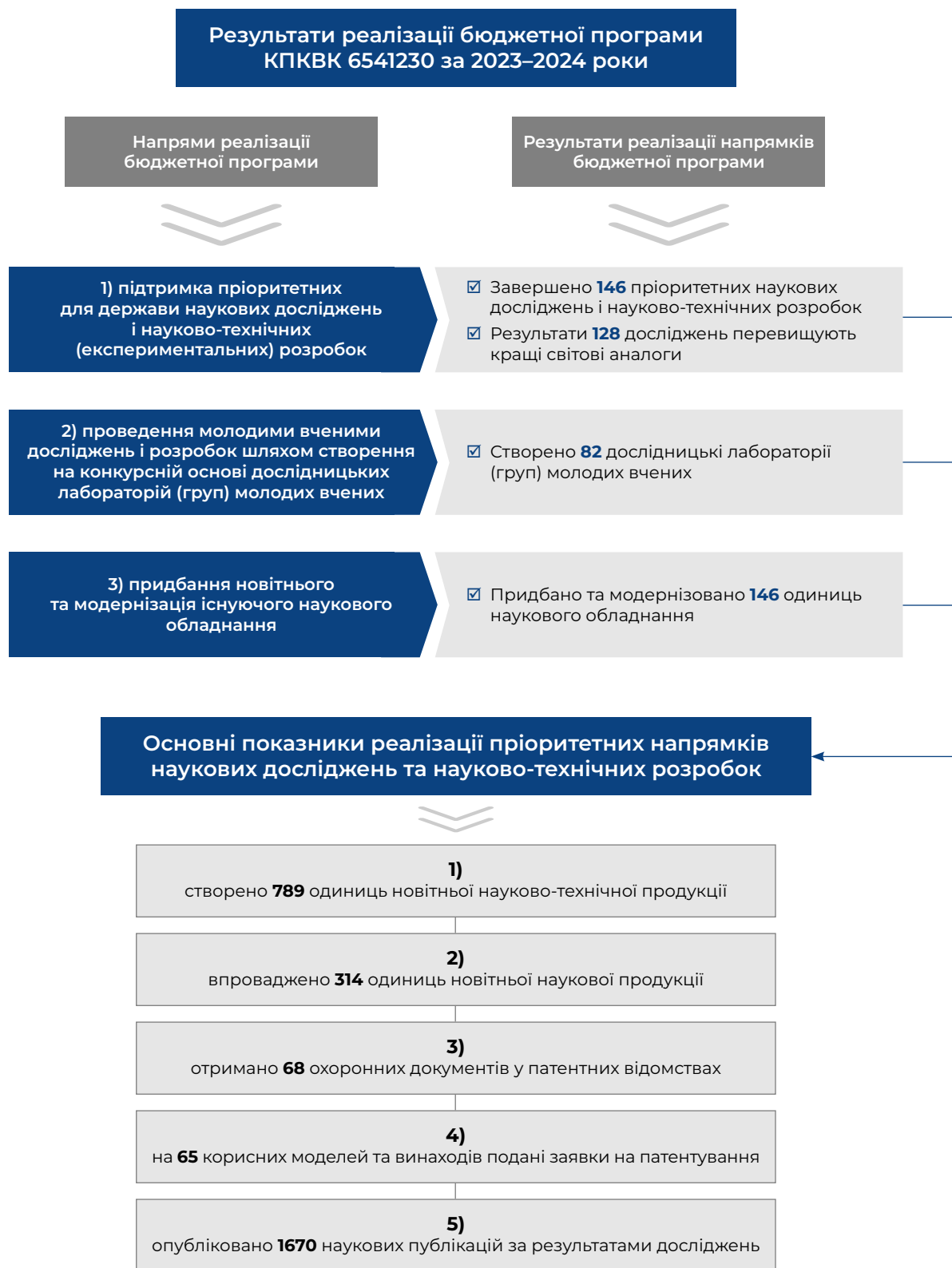

Рис. 3. Результати реалізації бюджетної програми за КПКВК 6541230 у 2023–2024 роках

Враховуючи актуальність і стратегічне значення процесу підтримки пріоритетних напрямів досліджень і розробок, а також увагу суспільства до цього питання в період воєнного стану, критично важливим є використання коштів державного бюджету, передбачених на реалізацію заходів із підтримки розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок, у відповідності зі встановленими нормами та правилами, що й обґрунтовує мету та доцільність проведення цього аудиту.

Мета аудиту

Оцінити відповідність процесу здійснення Національною академією наук України заходів, спрямованих на підтримку розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок у 2023 році — I півріччі 2025 року, та управління коштами державного бюджету на вказану мету встановленим нормам і правилам.

Предмет та обсяг аудиту

Предметом аудиту є процес здійснення НАН України у 2023–2024 роках та I півріччі 2025 року заходів, спрямованих на підтримку розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок, та управління коштами державного бюджету за бюджетною програмою «Підтримка розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень» (КПКВК 6541230).

Період, охоплений аудитом: 2023–2024 роки — I півріччя 2025 року.

Об'єкти аудиту:

- Національна академія наук України (м. Київ),
- Державна наукова установа «Науково-технологічний комплекс «Інститут монокристалів» Національної академії наук України (м. Харків),
- Фізико-хімічний інститут ім. О.В. Богатського Національної академії наук України (м. Одеса),
- Фізико-механічний інститут ім. Г.В. Карпенка Національної академії наук України (м. Львів),
- Інститут геотехнічної механіки ім. М.С. Полякова Національної академії наук України (м. Дніпро).

Обмеження аудиту

Обмежень аудиту немає.

Ключові питання

Аудит виконувався таким чином, щоб отримати обґрунтовану впевненість, що у 2023–2024 роках та I півріччі 2025 року діяльність НАН України у визначеній сфері відповідала нормам і правилам, а також була дієвою для забезпечення інтересів громадян і держави. Під час аудиту ідентифіковані окремі невідповідності цієї діяльності вимогам законодавства за **трьома ключовими питаннями**:

1. Чи відповідає процес здійснення Національною академією наук України заходів із підтримки пріоритетних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок вимогам нормативних документів.
2. Чи відповідають здійснені заходи за пріоритетними напрямками наукових досліджень і науково-технічних розробок визначеним цілям і завданням.
3. Чи відповідає стан досягнення наукових, науково-технічних (прикладних) результатів встановленим вимогам.

Критерії аудиту

Перелік застосованих критеріїв аудиту наведений у додатку 1 до Звіту.

Основні результати та висновки аудиту

За результатами аудиту отримано обґрунтовану впевненість, що НАН України в основному забезпечено здійснення заходів із підтримки розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок за КПКВК 6541230 у відповідності із вимогами чинного законодавства та досягнуто поставлених цілей і результативних показників, передбачених у паспорті бюджетної програми.

Ідентифіковано окремі невідповідності на етапах формування тематики, проведення конкурсних відборів, планування видатків, реєстрації й обліку пріоритетних наукових досліджень і науково-технічних розробок, зокрема:

- формування тематики наукових досліджень та науково-технічних розробок здійснювалося з окремими невідповідностями організаційно-розпорядчих документів нормативно-правовим актам;
- процес проведення конкурсних відборів в окремих випадках не відповідав встановленим процедурам та здійснювався в умовах недосконалого нормативного забезпечення;

- реєстрація та облік наукових робіт в Автоматизованому інформаційному фонді і РІТ НОД здійснювалися з недотриманням визначених строків і порядку реєстрації; повнота внесених даних не забезпечувалась;
- реалізація заходів здійснювалася без:
 - чітких інструментів взаємодії суб'єктів державного регулювання та управління у сфері науки і техніки;
 - нормативно врегульованого механізму впровадження результатів наукових досліджень, чим зумовлені ризики втрати контролю за результатами наукових досліджень, створеними за кошти державного бюджету, що виділялися на підтримку розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок.

За таких умов Академія самостійно здійснювала організацію та регулювання більшості процесів. Однією з причин встановлених невідповідностей є недостатній рівень внутрішнього контролю.

Крім того, Кабінет Міністрів України несвоєчасно здійснював продовження строку дії переліку пріоритетних тематичних напрямів досліджень і розробок.

Отже, простежується причинно-наслідковий зв'язок між **станом нормативно-правового забезпечення, організаційно-управлінськими рішеннями та невідповідностями окремих процесів встановленим нормам та правилам.**

Для вирішення цих проблемних питань і недоліків Рахунковою палатою сформовані такі рекомендації:

- привести організаційно-розпорядчі документи НАН України у частині формування тематики наукових досліджень у відповідність із чинними нормативно-правовими актами;
- опрацювати питання удосконалення нормативно-правового забезпечення процесів здійснення конкурсних відборів за пріоритетними напрямками наукових досліджень та врегулювання механізмів впровадження результатів наукових досліджень, внести відповідні пропозиції на розгляд Кабінетові Міністрів України, зокрема щодо забезпечення своєчасного продовження строку дії переліку пріоритетних тематичних напрямів досліджень і розробок;
- забезпечити повноту та достовірність реєстрації й обліку даних в Автоматизованому інформаційному фонді та РІТ НОД;
- удосконалити систему внутрішнього контролю за процесами здійснення заходів з підтримки розвитку пріоритетних наукових досліджень.

Використані методи аудиту

Метод	Результат
Вивчення, систематизація та узагальнення інформації	Отримання впевненості у відповідності відібраних наукових досліджень державним пріоритетам та нормативно-правовим актам, а також оцінка повноти регулювання процесів
Порівняльний аналіз	Перевірка відповідності заявлених результатів з фактичними, та виявлення відхилень у реалізації пріоритетних досліджень
Аналітичні процедури, інспектування, порівняння, документальна перевірка, тестування, зовнішнє підтвердження, інтерв'ювання	Отримання впевненості, що НАН України забезпечила належний відбір та виконання пріоритетних наукових досліджень і науково-технічних розробок, оцінка результативності пріоритетних досліджень та підтвердження достовірності представлених даних
Дослідження та аналіз інформації медіа, а також інформації, розміщеної на офіційному сайті НАН України	Отримання суспільного бачення проблемних питань, пов'язаних зі здійснення заходів з підтримки розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок, визначення додаткових ризиків
Запити та аналіз отриманої від НАН України інформації	Підтвердження фактів проведення конкурсів, укладання договорів, виконання досліджень, результатів та обсягів фінансування

1.1. РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

1.1.1. ОЦІНКА ВІДПОВІДНОСТІ ПРОЦЕСУ ЗДІЙСНЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ АКАДЕМІЄЮ НАУК УКРАЇНИ ЗАХОДІВ ІЗ ПІДТРИМКИ ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ РОЗРОБОК ВИМОГАМ НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ

Процес здійснення НАН України заходів із підтримки пріоритетних напрямів досліджень і розробок загалом відповідає вимогам нормативних документів.

Водночас ідентифіковані окремі невідповідності у частині формування тематики, планування видатків і проведення конкурсних відборів наукових досліджень і розробок.

Результати аудиту

НАН України загалом забезпечене формування тематики наукових досліджень та науково-технічних розробок у відповідності із встановленими нормами і правилами. Водночас мали місце окремі невідповідності (недоліки) щодо строків затвердження тематичних напрямів досліджень і розробок, тематики прикладних досліджень. Організаційно-розпорядчі документи Академії не приведені у відповідність зі змінами, внесеними до нормативно-правових актів

Процес формування пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки в Україні передбачений Законом № 848, згідно з яким Верховна Рада України за поданням Кабінету Міністрів України затверджує пріоритетні напрями розвитку науки і техніки в Україні. Задля цього МОН спільно з Національною радою України з питань розвитку науки і технологій розробляє перелік таких напрямів та надає відповідні пропозиції Кабінетові Міністрів України.

Кабінет Міністрів України не забезпечив своєчасного продовження строку дії переліку пріоритетних тематичних напрямів досліджень і розробок

Перелік пріоритетних напрямів визначений у Законі № 2623. У 2010 році було визначено 6 пріоритетних напрямів науки і техніки строком на 10 років, з 2020 по 2023 роки, Верховна Рада України щорічно продовжувала строк їх дії на один рік.

Для реалізації пріоритетних напрямів Кабінетом Міністрів України у 2011 році відповідно до Закону № 2623 затвердив перелік пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок², дія якого з 2020 по 2023 роки щорічно продовжувалася на один рік³.

При цьому у 2020–2023 роках Кабінет Міністрів України не забезпечив своєчасного внесення змін до своїх нормативно-правових актів (протягом одного місяця) у частині продовження строків пріоритетних напрямів, що не відповідало прикінцевим положенням відповідних законів (табл. 1).

Таблиця 1

Продовження строків дії пріоритетних напрямів науки і техніки і пріоритетних тематичних напрямів досліджень і розробок у 2021–2023 роках

Продовження Верховною Радою України строків пріоритетних напрямів науки і техніки (зміни до Закону № 2623)	Продовження Кабінетом Міністрів України строків пріоритетних тематичних направів досліджень і розробок (зміни до Постанови № 942)
До кінця 2021 року: ▪ Закон України від 29 січня 2021 року № 1162-IX (набрання чинності 20.02.2021)	До кінця 2021 року: ▪ Постанова від 21 квітня 2021 року № 380 (набрання чинності 27.04.2021)
До кінця 2022 року: ▪ Закон України від 01 лютого 2022 року № 2031-IX (набрання чинності 08.06.2022)	До кінця 2022 року ▪ Постанова від 12 липня 2022 року № 782 (набрання чинності 15.07.2022)
До кінця 2023 року: ▪ Закон України від 12 січня 2023 року № 2859-IX (набрання чинності 05.02.2023)	До кінця 2023 року: ▪ Постанова від 09 квітня 2023 року № 463 (набрання чинності 12.05.2023)

² Перелік пріоритетних тематичних напрямів відповідно до статті 5 Закону № 2623 сформований центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері науки, за участі Академії.

³ Постанова № 942.

У грудні 2023 року Законом № 3534 внесено зміни до Закону № 2623, зокрема, статтю 3 викладено в новій редакції, якою пріоритетні напрями розвитку науки і техніки визначено на період до припинення або скасування воєнного стану в Україні, введеного Указом № 64/2022⁴, та до 31 грудня року, наступного після припинення або скасування воєнного стану, до числа яких віднесено, серед інших, напрям «Національна безпека і оборона».

Попри встановлений Законом № 3534 місячний термін для приведення нормативно-правових актів у відповідність (табл. 2), Кабінет Міністрів України лише у травні 2024 року (постанова № 476) затвердив новий Перелік пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок до 31 грудня року, наступного після припинення або скасування воєнного стану.

Таблиця 2

Визначення строків дії пріоритетних напрямів науки і техніки і пріоритетних тематичних напрямів досліджень і розробок у 2024 році

Визначення пріоритетних напрямів науки і техніки до 31 грудня року, наступного після припинення або скасування воєнного стану (зміни до Закону № 2623):	Визначення пріоритетних тематичних напрямів досліджень і розробок до 31 грудня року, наступного після припинення або скасування воєнного стану:
Закон України від 21 грудня 2023 року № 3534-IX (набрання чинності 13.01.2024)	Постанова від 30 квітня 2024 року № 476 (набрання чинності 15.05.2024)

Довідково. Законом № 3534 не внесені зміни до частини другої статті 3 Закону № 2623, якою встановлений **шестимісячний строк** з дня набрання чинності статтею 3 цього Закону для затвердження Кабінетом Міністрів України переліку пріоритетних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок. Встановлення пунктом 2 розділу II «Прикінцеві положення» Закону № 3534 **місячного строку** для приведення Кабінетом Міністрів України своїх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом зумовило протиріччя (правову колізію) з нормами частини другої статті 3 Закону № 2623. Для подолання протиріччя між нормами права у нормативно-правових актах рівної юридичної сили, пріоритет у застосуванні мають норми, що містяться в актах, що вступили в дію пізніше.

Наслідок! Затримка на етапі продовження строку дії переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і розробок вплинула, відповідно, на інші процеси, зокрема на здійснення заходів Академією з підтримки розвитку пріоритетних напрямів досліджень і розробок, у тому числі на формування тематики, проведення конкурсних відборів.

⁴ Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затверджений Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX.

НАН України не затвердила тематики прикладних наукових досліджень

З метою надання підтримки розвитку пріоритетних напрямів досліджень і розробок у Порядку № 13 встановлений обов'язок головних розпорядників бюджетних коштів формувати та затверджувати тематику досліджень і розробок строком на три-п'ять років.

Процес формування тематики досліджень і розробок наведений на рис. 4.

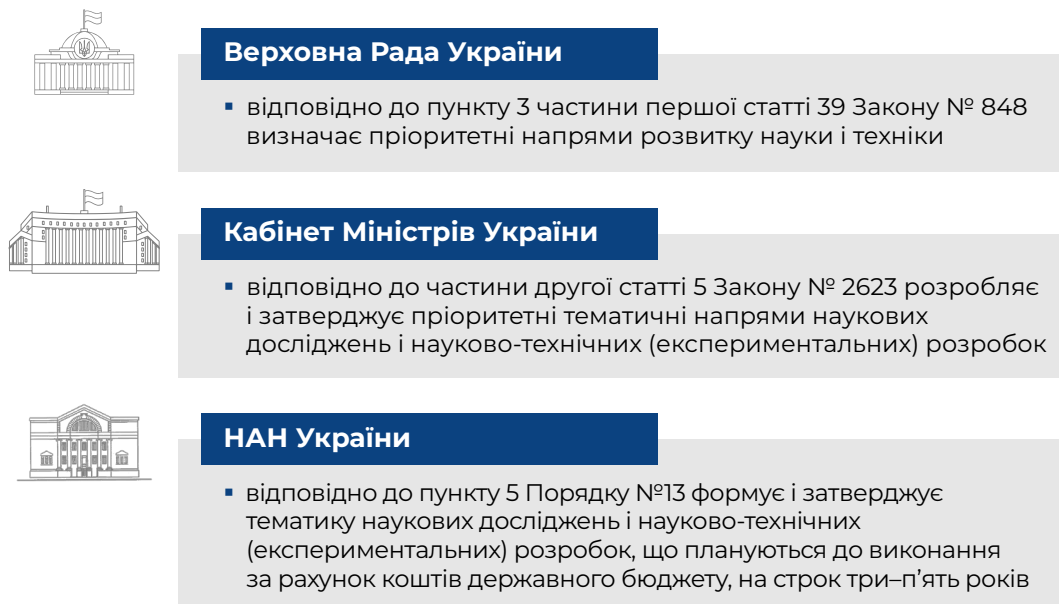

Рис. 4. Процес формування тематики досліджень і розробок

Згідно з постановою № 476 головні розпорядники бюджетних коштів, зокрема НАН України, повинні враховувати затверджені пріоритетні тематичні напрями під час формування і виконання замовлення на проведення наукових досліджень і науково-технічних розробок за рахунок коштів державного бюджету.

Керуючись Порядком № 13, Академія з метою реалізації законодавчо визначених пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки⁵ формувала тематику наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок строком на три-п'ять років. Дотримуючись пунктів 3 і 4 Порядку № 13, НАН України постановами Президії⁶

⁵ Пункт 4 Порядку № 13.

⁶ Від 30.01.2019 № 30 і від 10.01.2024 № 8.

затвердила Основні наукові напрями та найважливіші проблеми фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних, суспільних і гуманітарних наук Національної академії наук України на 2019–2023 та 2024–2028 роки відповідно. **При цьому тематика прикладних досліджень і розробок, передбачена законодавством⁷, не затверджена. Ці недоліки виправлені під час проведення аудиту.**

За поясненням Академії, у 2023–2025 роках НАН України затверджувала тематику прикладних досліджень і розробок як науково-дослідну тематику установ Відділень, переліки прикладних наукових робіт якої відповідали пріоритетним тематичним напрямам досліджень і розробок, затвердженим Кабінетом Міністрів України.

Ефект аудиту

У грудні 2025 року ухвалена постанова Президії НАН України від 03.12.2025 № 431 «Про Основні напрями наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок у галузі природничих, технічних, суспільних і гуманітарних наук Національної академії наук України», якою внесені зміни до постанови Президії НАН України від 10.01.2024 № 8.

НАН України не актуалізувала внутрішні розпорядчі документи

Механізм використання бюджетних коштів, передбачених у державному бюджеті НАН України для підтримки розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень, визначений Порядком № 641. До жовтня 2023 року цей Порядок передбачав підтримку досліджень і розробок відповідно до пріоритетних тематичних напрямів, затверджених постановою № 942. У такий спосіб механізм надання підтримки був структурованим, між Законом № 2623, постановою № 942 та Порядком № 641 прослідковувався чіткий взаємозв'язок у частині визначення тематики досліджень і розробок.

Згідно з внесеними до Порядку № 641 змінами Академія з урахуванням світових тенденцій розвитку науки і визначених законодавцем пріоритетних напрямів науки і техніки визначає пріоритетні для держави дослідження і розробки. **При цьому НАН України не актуалізовані і не деталізовані внутрішні організаційні документи у частині формування тематики наукових робіт, зокрема Порядок № 339, у відповідності із цими змінами.**

⁷ Підпункт 1 пункту 7 статті 17 Закону № 848, абзац третій статті 2 Закону № 2623.

Академією також не внесені зміни до Порядку № 339 (пункт 4.6.2) з урахуванням норм постанови Кабінету Міністрів України від 22 травня 2019 року № 419⁸, згідно з якою Типове положення № 830 втратило чинність.

За поясненням Академії, без затвердженого на сьогодні єдиного механізму калькулювання собівартості наукових робіт, що виконуються за бюджетні кошти, наукові установи при розрахунку собівартості наукових робіт керувалися механізмом, встановленим Типовим положенням № 830.

Інша важлива зміна у Порядку № 641⁹ — необхідність забезпечення частки прикладних досліджень і розробок, відібраних за конкурсом, у розмірі не менше 70 відсотків загальної кількості робіт. Аналіз інформації з Автоматизованого інформаційного фонду засвідчив, що НАН України та її установами протягом 2024–2025 років ці вимоги дотримані.

НАН України не забезпечила достатнього обґрунтування показників бюджетних запитів та кошторисів

На виконання нормативно-правових актів¹⁰ та керівних вимог¹¹ Мінфіну НАН України щорічно складала і у серпні¹² подавала за встановленою формою бюджетні запити за КПКВК 6541230.

Інструкцією № 450 передбачено подання головним розпорядником бюджетних коштів разом з бюджетним запитом розрахунків показників, включених до нього.

Водночас окремі подані НАН України до бюджетних запитів розрахунки на суму 2081,2 млн грн¹³ на 2023–2025 роки обґрунтовані недостатньо.

⁸ Постанова Кабінету Міністрів України від 22 травня 2019 року № 419 «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України».

⁹ Абзац третій пункту 4.

¹⁰ Пункт 1.5 розділу I Інструкції з підготовки бюджетних запитів, затвердженої наказом Мінфіну від 06 червня 2012 року № 687, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 26 червня 2012 року за № 1057/21369 (чинна до 09.03.2023), абзац перший пункту I розділу III Інструкції № 450.

¹¹ Листи Мінфіну від 11.08.2022 № 04110-08-2/17626, від 07.08.2023 № 04110-08-2/21527, від 07.08.2024 № 04110-08-06/23207.

¹² Листи НАН України від 19.08.2022 № 12/927-6 — на 764,1 млн грн, від 15.08.2023 № 12/1129-6 — на 389,4 млн грн, від 20.08.2024 № 12/1305-6 — на 402,4 млн гривень.

¹³ На 2023 рік — 764,105 млн грн (в т.ч. в межах граничного обсягу видатків — 335,932 млн грн, потреба, що не забезпечена граничним обсягом видатків, — 428,173 млн грн), на 2024 рік — 514,702 млн грн (у межах граничного обсягу видатків), на 2025 рік — 802,409 млн грн (у межах граничного обсягу видатків).

Зокрема, на час підготовки бюджетних запитів не сформовані переліки наукових приладів і обладнання установ НАН України, що потребують модернізації або придбання у планових 2024 і 2025 роках (формувався лише у січні наступного року¹⁴), та не проведені конкурсні відбори наукових робіт (відповідно до розпорядчих документів¹⁵ Академії проводилися після складання бюджетних запитів: у листопаді–грудні; щодо грантів — у лютому¹⁶), хоча ці показники є основою для складання бюджетного запиту.

За інформацією Академії, має місце невідповідність між термінами підготовки бюджетних запитів, продовження дії переліку пріоритетних тематичних напрямів, проведення конкурсних відборів і формування переліку наукового обладнання.

Установами НАН України для обґрунтування показників кошторисів на 2023–2025 роки застосовувалися форми розрахунків, затверджені розпорядженням № 54. При цьому зазначені форми передбачали включення показників видатків на оплату праці за КЕКВ 2281 «Дослідження і розробки, окремі заходи розвитку по реалізації державних (регіональних) програм», які розраховувалися на підставі середньої кількості посад та середнього розміру виплат, тобто не були конкретизовані.

Окремі етапи процесу конкурсного відбору наукових досліджень і науково-технічних розробок частково не відповідають встановленим нормам

Підтримка розвитку пріоритетних напрямів досліджень і розробок¹⁷ реалізовувалася Академією за бюджетною програмою за КПКВК 6541230 у 2023–2024 роках та I півріччі 2025 року шляхом проведення конкурсного відбору наукових і науково-технічних робіт (рис. 5).

¹⁴ На виконання розпоряджень Президії НАН України від 03.01.2024 № 10 «Про забезпечення центрів колективного користування науковими приладами у 2024 році» та від 15.01.2025 № 21 «Про модернізацію приладів та обладнання центрів колективного користування науковими приладами НАН України у 2025 році».

¹⁵ Постанови НАН України № 279 та № 231.

¹⁶ Розпорядження Президії НАН України від 19.02.2024 № 101 «Про результати конкурсу 2023 р. на здобуття грантів НАН України дослідницькими лабораторіями / групами молодих вчених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки у 2024–2025 рр.» та від 17.02.2025 № 93 «Про результати конкурсу 2024 р. на здобуття грантів НАН України дослідницькими лабораторіями / групами молодих вчених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки у 2025–2026 рр.».

¹⁷ Відповідно до абзацу першого пункту 4 Порядку № 641.

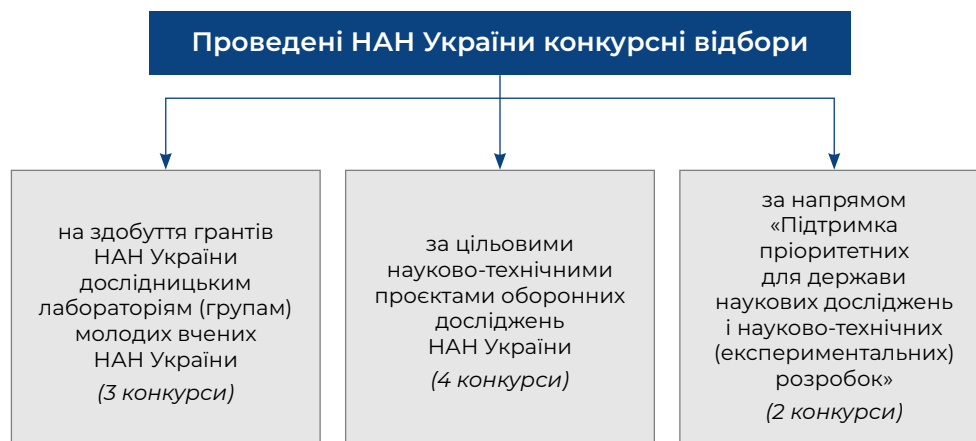

Рис. 5. Конкурсні відбори наукових робіт і грантів НАН України за КПКВК 6541230 у 2023–2024 роках та I півріччі 2025 року

Згідно з Порядком № 641¹⁸ умовою відбору наукових і науково-технічних робіт є їх спрямованість на розв'язання безпосередніх проблем національної безпеки, відновлення та розвиток у післявоєнний час стратегічних галузей промисловості України з використанням новітніх технологій, забезпечення пріоритетних реформ, стратегічних ініціатив, реалізація яких є необхідною у воєнний і післявоєнний періоди.

Академія постановами № 279 та № 231 за напрямом «Підтримка пріоритетних для держави наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок» **оголошувала конкурси** на 2023–2024 і 2025–2026 роки за визначеними пріоритетними напрямками наукових і науково-технічних робіт, які спрямовувались на розв'язання важливих для оборони й безпеки держави проблем, посилення обороноздатності, забезпечення енергетичної, біологічної, продовольчої безпеки держави, розвиток економіки у воєнний і повоєнний періоди.

За підсумками конкурсних відборів відібрано 153 роботи¹⁹, з виконавцями яких укладено договори.

¹⁸ Абзац другий пункту 4.

¹⁹ У 2023–2024 роках — 63, у 2025 році — 90 робіт.

➤ **Положення про конкурсний відбір не погоджене в установленому порядку**

Згідно з Порядком № 641 порядок конкурсного відбору за напрямками «Підтримка пріоритетних для держави наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок» та «Проведення молодими вченими досліджень і розробок шляхом створення на конкурсній основі дослідницьких лабораторій (груп) молодих вчених» визначається Академією за погодженням з Науковим комітетом Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

Водночас Положення про конкурс № 418 за ЦНТП оборонних досліджень НАН України з цим Науковим комітетом²⁰ не погоджене.

➤ **Експертиза заявок проводилася без укладання договорів / доручень**

У пункті 9 Порядку № 739 одним з етапів проведення конкурсу визначено проведення наукової і науково-технічної експертизи заявок.

Відповідно до статті 4 Закону № 51 суб'єктами наукової і науково-технічної експертизи є замовники, організатори експертизи, а також експерти. Замовники наукової і науково-технічної експертизи можуть вступати у відносини з експертами безпосередньо або через організаторів експертизи на підставі договорів або доручень.

Фактично проведення первинної наукової і науково-технічної експертизи заявок за напрямом «Підтримка пріоритетних для держави наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок» НАН України здійснювалося залученими на громадських засадах експертами без укладання відповідних договорів / доручень²¹.

➤ **Виконавцями наукових робіт визначалися безпосередньо наукові підрозділи установ**

Згідно з Порядком № 641 «за напрямом, визначеним підпунктом 1 пункту 3 цього Порядку, бюджетні кошти надаються науковим установам НАН України на конкурсній основі для проведення пріоритетних досліджень і розробок науковими підрозділами, які за результатами оцінювання відповідно до Методики оцінювання ефективності діяльності наукових установ Національної академії наук України²², віднесені до категорії А (мають

²⁰ Не дотримано вимог абзацу першого пункту 9 Порядку № 641.

²¹ Не дотримано вимог статті 4 Закону України від 10 лютого 1995 року № 51/95-ВР «Про наукову і науково-технічну експертизу».

²² Затверджена постановою Президії НАН України від 15.03.2017 № 75 (із змінами).

вагомі наукові та практичні результати своєї діяльності, визнані на міжнародному та найвищому національному рівні)».

Порядком № 739 визначено такі поняття: «учасник конкурсу — підприємство, установа або організація, яким (якою) подано документи для участі в конкурсі»²³; «виконавець наукової, науково-технічної роботи — підприємство, установа або організація, визначені переможцем за результатами конкурсу»²⁴.

Згідно з Порядком № 214, постановами № 279 та № 231 участь у конкурсі можуть брати наукові підрозділи, що не відповідає нормам Порядку № 739.

За інформацією НАН України, неоднозначність тлумачення норм щодо суб'єктів, які беруть участь у конкурсі, отримують бюджетні кошти та проводять наукові роботи, у Порядках № 641 і № 739 зумовила визначення Академією у Порядку № 214, постановах № 279 та № 231 учасниками конкурсу наукових підрозділів установ НАН України. У результаті цього за напрямом «Підтримка пріоритетних для держави наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок» до конкурсу були допущені, брали участь і визначені переможцями вісім установ НАН України, не віднесені до категорії А, для проведення пріоритетних досліджень і розробок їх науковими підрозділами, які віднесені до категорії А.

З восьми наукових робіт, що виконувалися науковими підрозділами категорії А, завершено шість, на виконання яких Академією виділено 47,3 млн гривень²⁵. Фактичні наукові та науково-технічні (прикладні) результати відповідають очікуваним, мета виконання робіт досягнута.

Під час аудиту Академією внесені зміни до Порядку № 214 щодо визначення учасниками конкурсу наукових установ, а не окремих наукових підрозділів.

➤ **Окреме рішення про затвердження результатів конкурсу не прийняте**

Відповідно до абзацу восьмого пункту 9 Порядку № 739 одним з етапів проведення конкурсу є прийняття організатором конкурсу рішення про затвердження результатів конкурсу.

Фактично постановами Президії НАН України²⁶ затверджувалися переліки досліджень і розробок, що виконуватимуться установами Академії у відповідному бюджетному році.

²³ Підпункт 4 пункту 2 Порядку № 739.

²⁴ Підпункт 1 пункту 2 Порядку № 739.

²⁵ В 2023 році — 14,4 млн грн, у 2024 році — 16,7 млн грн, у I півріччі 2025 року — 16,2 млн гривень.

²⁶ Постанови №№ 414, 443 та 524.

Зазначені переліки не містили інформації про загальний обсяг їх фінансування²⁷, а лише обсяг на окремий етап / рік виконання (на 2023, 2024 та 2025 роки відповідно).

Довідково. Пунктом 6 Порядку № 641 визначено: строк виконання досліджень і розробок становить не більше двох років.

Отже, НАН України як організатором конкурсу не приймалося окремого рішення про затвердження результатів конкурсу за напрямом «Підтримка пріоритетних для держави наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок» на 2023–2024 та 2025–2026 роки із зазначенням загального обсягу видатків на весь період виконання наукової роботи.

У подальшому це зумовило недостатність обґрунтувань щодо вартості виконання другого етапу (зокрема, у 2024 році²⁸), а також перевищення суми фактичних видатків цього етапу над запланованими²⁹.

Окремі наукові роботи проводились без процедури конкурсного відбору

Нормативно-правовим актами №№ 848³⁰, 739³¹ і 641³², а також Положенням про конкурс № 418 передбачено проведення пріоритетних наукових досліджень і розробок на конкурсних засадах.

Постановою Президії НАН України від 21.02.2024 № 62 «Про внесення змін до Положення про порядок конкурсного відбору та виконання установами НАН України робіт за Цільовою науково-технічною програмою оборонних досліджень НАН України на 2020–2024 роки» внесено зміни до Положення № 297: «надати право Координаційній раді під час воєнного стану, як виняток, подавати Президії НАН України на затвердження оборонні науково-технічні роботи без проведення процедури конкурсного відбору за наявності клопотання Збройних Сил України про необхідність нагального виконання цих робіт».

²⁷ Не дотримані вимоги пункту 10 Порядку № 641.

²⁸ Обґрунтування вартості виконання другого етапу наукових робіт, затверджених постановою № 443 (зі змінами), на суму 282,3 млн грн у 2024 році немає.

²⁹ Зокрема, сума видатків окремих етапів другого року виконання 9 робіт перевищила заплановану на 4,0 млн гривень.

³⁰ Пункт 1 частини п'ятої статті 48 Закону № 848.

³¹ Підпункт 2 пункту 3 Порядку № 739.

³² Абзац перший пункту 4 Порядку № 641.

Фактично без проведення конкурсного відбору у 2023 році виконано одну роботу загальною вартістю 1 млн грн, у 2024 — дві роботи вартістю 4,3 млн грн, у I півріччі 2025 року — вісім робіт вартістю 1,7 млн гривень.

У Положенні про конкурс № 418 на 2025 рік така норма не передбачена.

Ефект аудиту

У грудні 2025 року (03.12.2025) відповідними постановами Президії НАН України внесені зміни до Порядку конкурсного відбору у частині визначення участі установ, а не окремих наукових підрозділів.

До виконання договорів залучались треті особи на умовах субпідряду

Згідно з частиною першою статті 893 Цивільного кодексу виконавець зобов'язаний провести наукові дослідження особисто, якщо інше не встановлено договором на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт; має право залучати до виконання науково-дослідних робіт інших осіб лише за згодою замовника, дослідно-конструкторських та технологічних робіт — інших осіб (субвиконавців), якщо інше не встановлено договором.

Фактично НАН України як замовником укладено 11 договорів про виконання наукових досліджень із НТК «Інститут монокристалів» за КПКВК 6541230 на загальну суму 32,6 млн гривень.

При цьому НТК «Інститут монокристалів» у 2023–2024 роках та I півріччі 2025 року безпосередньо виконував лише один договір з обсягом фінансування у 2023 році 1,0 млн гривень. До виконання решти договорів на умовах субпідряду залучені дві наукові установи, які є суб'єктами НТК «Інститут монокристалів» (розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня): Інститут монокристалів (шість договорів загалом на 17,4 млн грн) та ІСМА (чотири — загалом на 14,2 млн грн).

Водночас залучення інших установ умовами договорів з НТК «Інститут монокристалів» не передбачалося.

Отже, НТК «Інститут монокристалів» до виконання робіт за 10 договорами залучені співвиконавці без погодження з Академією як замовником наукових робіт.

НАН України забезпечила адресну підтримку у формі грантів

Процес надання адресної підтримки у формі грантів для створення та функціонування дослідницьких лабораторій (груп) молодих вчених НАН України відповідає встановленим нормам.

На виконання 113 таких наукових робіт у 2023–2024 роках та I півріччі 2025 року спрямовано 75,2 млн гривень.

При реєстрації та обліку наукових досліджень встановлені невідповідності

Відповідно до пункту 3 Порядку № 271 установи НАН України мали забезпечити процес реєстрації та обліку розпочатих, виконуваних і завершених наукових досліджень і науково-технічних розробок в Автоматизованому інформаційному фонді.

Інформація щодо кількості робіт, які виконувались НАН України протягом 2023–2024 років та I півріччя 2025 року і які зареєстровані в Автоматизованому інформаційному фонді, наведена у табл. 3.

Таблиця 3

Інформація щодо кількості робіт, які виконувались НАН України протягом 2023–2024 років та I півріччя 2025 року і які зареєстровані в Автоматизованому інформаційному фонді

од.

Показник	2023 рік		2024 рік		2025 рік	
	затвердження	реєстрація	затвердження	реєстрація	затвердження	реєстрація
Підтримка пріоритетних для держави наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок	102	118	116	131	149	166
фундаментальні	7	7	7	7	22	22
прикладні, з них	95	111	109	124	127	144

Показник	2023 рік		2024 рік		2025 рік	
	затвердження	реєстрація	затвердження	реєстрація	затвердження	реєстрація
комплексні (розділи/частини*)	12 (28)	28	11 (26**)	26	16 (33)	33
Проведення молодими вченими наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок шляхом створення на конкурсній основі дослідницьких лабораторій (груп) молодих вчених	38	38	44	44	74	74
фундаментальні	33	33	34	34	57	57
прикладні	5	5	11	11	18	18
Всього	140	156	161	176	224	241
Різниця	x	16	x	15	x	17

* Наукові роботи, що входять до складу комплексних.

** Наукові роботи виконувались у 2023 і 2024 роках.

Водночас реєстрація та облік наукових робіт в Автоматизованому інформаційному фонді в окремих випадках не відповідала вимогам Порядку № 271 у частині:

- строків реєстрації (до 63 днів) на дату початку та обліку (до року) на дату завершення наукових робіт;
- реєстрації комплексних робіт: 61 розділ 28 комплексних наукових робіт (виконуються кількома виконавцями) загальною вартістю понад 9 млн грн³³ фактично зареєстрований як окремі наукові роботи³⁴.

З метою інформатизації процесів формування тематики наукових досліджень і розробок та здійснення контролю за їх виконанням всі затверджені наукові роботи установ Академії відповідно до пункту 5.1 Порядку № 339 підлягають обов'язковому внесенню до комп'ютерної програми РІТ НОД.

Водночас установами НАН України не актуалізована інформація щодо окремих наукових робіт у РІТ НОД: не оновлена вартість наукових робіт після внесення відповідних змін НАН України, немає реєстраційних і облікових карток.

³³ НАН України постановами №№ 414, 443, 524 та розпорядженнями Президії НАН України від 26.01.2023 № 44 «Про виконання у 2023 році других етапів НДДКР, що виконуються за розпорядженням Президії НАН України від 21.03.2022 № 151» та від 08.01.2025 № 11 «Про виконання установами НАН України у 2025 році НДДКР Цільової науково-технічної програми оборонних досліджень НАН України» затвердила переліки наукових і науково-технічних (експериментальних) робіт, які містять комплексні роботи, у 2023 і 2024 роках — 12 робіт, які включають 28 розділів / частин, у 2025 році — 16 робіт, які включають 33 розділи / частини.

³⁴ Пункт 10 розділу I Порядку № 271.

Пунктом 5.3 Порядку № 339 передбачено здійснення Академією поточного контролю за виконанням наукових робіт з метою своєчасного прийняття рішень щодо внесення необхідних змін до змісту роботи, складу виконавців, умов і строків виконання, обсягів фінансування, а також оцінки ефективності використання коштів і, за необхідності, припинення роботи. Хід виконання наукових робіт перевіряється керівництвом і вченою (науково-технічною) радою установи при підготовці річного звіту про діяльність установи.

Водночас НАН України не визначила процес здійснення контролю під час виконання наукових робіт, що зумовило технічні помилки при реєстрації та обліку наукових робіт (недотримання термінів реєстрації, неточність інформації про обсяги фінансування в РК, неподання ОК) та складанні планових калькуляцій кошторисної вартості наукових робіт.

1.1.2. ОЦІНКА ВІДПОВІДНОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ЗАХОДІВ ЗА ПРІОРИТЕТНИМИ НАПРЯМАМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ РОЗРОБОК ВИЗНАЧЕНИМ ЦІЛЯМ І ЗАВДАННЯМ

Протягом 2023–2024 років та I півріччя 2025 року кошти за КПКВК 6541230 використовувалися загалом відповідно до завдань і мети бюджетної програми, забезпечуючи підтримку пріоритетних напрямів досліджень і розробок, проведення досліджень молодими вченими та придбання (модернізацію) наукового обладнання.

Водночас ідентифіковані окремі невідповідності у процесі обліку і реєстрації розпочатих, виконуваних і завершених досліджень та розробок, а також здійсненні поточного контролю за виконанням наукових робіт як елемента системи внутрішнього контролю.

Результати аудиту

НАН України у 2023–2024 роках і I півріччі 2025 року кошти за КПКВК 6541230 використані відповідно до затверджених напрямів

На 2023–2025 роки за КПКВК 6541230 Академії (головний розпорядник) затверджені видатки у сумі 1673,0 млн гривень.

Мета бюджетної програми (КПКВК 6541230) — формування та розвиток ефективного сектору наукових досліджень і науково-технічних розробок, яка реалізовувалася за напрямками:

- підтримка пріоритетних для держави наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок;
- проведення молодими вченими досліджень і розробок шляхом створення на конкурсній основі дослідницьких лабораторій (груп) молодих вчених;
- придбання новітнього та модернізація існуючого наукового обладнання.

Інформація щодо затверджених видатків (загальний фонд) та касових видатків за КПКВК 6541230 Академії за 2023–2024 роки та I півріччя 2025 року наведена у табл. 4.

Таблиця 4

**Інформація про затверджені обсяги видатків та касові видатки
за КПКВК 6541230 НАН України за 2023–2024 роки та I півріччя 2025 року**

тис. грн

Напрямок використання	2023 рік		2024 рік		2025 рік	
	затверджено	касові	затверджено	касові	затверджено	касові*
Підтримка пріоритетних для держави наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок	303108,0	303696,7	377600,0	377552,3	649309,0	222621,9
у тому числі за ЦНТП оборонних досліджень НАН України	63,8	63,0	119,3	119,2	220,9	52,3
Проведення молодими вченими досліджень і розробок шляхом створення на конкурсній основі дослідницьких лабораторій (груп) молодих вчених	27100,0	26499,9	31800,0	31799,8	53100,0	16856,3
Придбання новітнього та модернізацію існуючого наукового обладнання	5724,0	5717,1	125301,8	125210,1	100000,0	1484,0
Всього	335932,0	335913,7	534701,8	534562,2	802409,0	240962,3

* I півріччя 2025 року

Протягом 2023–2024 року та I півріччя 2025 року касові видатки НАН України за КПКВК 6541230 становили 1111,4 млн гривень.

НАН України забезпечила відповідність процесів встановленим нормам та правилам при:

- використанні у 2023–2024 роках та I півріччі 2025 року коштів за КПКВК 6541230 за напрямом «Проведення молодими вченими досліджень і розробок шляхом створення на конкурсній основі дослідницьких лабораторій (груп) молодих вчених»;
- укладанні договорів на виконання наукових досліджень за грантами, вартість яких не перевищувала 1 млн грн, як визначено пунктом 6 Порядку № 641;
- встановленні строку виконання наукових досліджень не більше двох років, як визначено абзацами четвертими підпунктів 4 і 6 Порядку № 641;
- поданні щокварталу Мінфіну звітів про використання бюджетних коштів згідно з вимогами пункту 13 Порядку № 641.

➤ **Окремі невідповідності допущені при використанні наукового обладнання**

Згідно з пунктом 8 Порядку № 641 «за рахунок бюджетних коштів за напрямом, визначеним підпунктом 5 пункту 3 цього Порядку, здійснюються витрати на придбання та модернізацію наукового обладнання з метою виконання суб'єктами наукової і науково-технічної діяльності, визначеними пунктами 4–6 цього Порядку, досліджень і розробок за бюджетною програмою».

Академія у 2024 і 2025 роках сформувала переліки приладів та обладнання для забезпечення центрів колективного користування науковими приладами НАН України.

З метою надання доступу до наукового обладнання для проведення досліджень і розробок вітчизняними та іноземними вченими, Академією на базі установ НАН України створені центри колективного користування науковими приладами (не є окремими юридичними особами) (далі — Центри). На сьогодні в НАН України створені та функціонують близько 80 Центрів.

Порядок забезпечення Центрів науковим обладнанням визначається Президією НАН України³⁵.

³⁵ Розпорядження Президії НАН України від 03.01.2024 № 10 «Про забезпечення центрів колективного користування науковими приладами у 2024 році» і від 15.01.2025 № 21 «Про модернізацію приладів та обладнання центрів колективного користування науковими приладами НАН України у 2025 році».

Довідково. Примірним положенням про Центр колективного користування науковим обладнанням передбачено, що одним з основних завдань центру є сприяння реалізації державних цільових наукових і науково-технічних програм та наукових (науково-технічних) проєктів за визначеними пріоритетними тематичними напрямками досліджень і розробок.

Водночас встановлено, що придбане 23.10.2024 Інститутом геотехнічної механіки обладнання (RG Raman спектрометрів та моторизованої платформи RG Raman) на суму 5,7 млн грн для виконання наукових робіт за пріоритетними напрямками досліджень і розробок за КПКВК 6541230 не використовувалося. В той же час це обладнання використовувалося з метою виконання наукових досліджень за бюджетною програмою КПКВК 6541030 «Наукова і науково-технічна діяльність наукових установ Національної академії наук України».

За інформацією Академії, зважаючи на те, що наукові роботи за КПКВК 6541230 тривають не більше двох років, а також на довготривалість процедур закупівлі, з метою недопущення використання унікального високовартісного обладнання одноразово, а також забезпечення доступу до нього переможців конкурсів наступних років, обладнання розміщується у Центрах. Це дає змогу спростити процедури сервісного обслуговування такого обладнання та у вільний від виконання завдань за цією програмою час обслуговувати завдання інших бюджетних програм НАН України.

Крім того, Порядком № 641³⁶ передбачено: відображення у первинному та бухгалтерському обліку інформації про отримані (створені) оборотні і необоротні активи, а також відкриття рахунків, реєстрація, облік зобов'язань в органах Казначейства та проведення операцій, пов'язаних з використанням бюджетних коштів, здійснюються в установленому законодавством порядку.

Амортизація придбаного Інститутом геотехнічної механіки обладнання (RG Raman спектрометрів та моторизованої платформи RG Raman) на суму 5,7 млн грн внаслідок некоректного визначення строків корисного використання станом на 01.07.2025 безпідставно знижена на 231,4 тис. гривень³⁷.

Ефект аудиту

Під час аудиту Інститут геотехнічної механіки у бухгалтерському обліку скоригував суму амортизації придбаного обладнання на 231,4 тис. грн та, відповідно, його залишкову вартість.

³⁶ Пункт 14.

³⁷ Не відповідає вимогам абзацу третього пункту 4 розділу IV НП(С)БОДС 121 «Основні засоби», абзацу першого частини сьомої статті 8 Закону № 996.

1.1.3. ОЦІНКА ВІДПОВІДНОСТІ СТАНУ ДОСЯГНЕННЯ НАУКОВИХ, НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ (ПРИКЛАДНИХ) РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ЇХ ОБЛІКУ ВСТАНОВЛЕНИМ ВИМОГАМ

Фактичні результати наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок загалом відповідають очікуваним результатам, визначеним у технічних завданнях.

Внаслідок невизначеності державою механізмів практичного застосування результатів наукових досліджень і науково-технічних розробок, Академія самостійно пропагувала свої наукові результати через офіційний вебсайт, публікації, конференції, ЗМІ та співпрацю з державними установами.

Фактичні результати відповідають очікуваним

У 2023–2024 роках та I півріччі 2025 року установами Академії за бюджетною програмою за КПКВК 6541230 завершено виконання 184 наукових робіт (2023 рік — 68 наукових робіт, у тому числі 30 наукових робіт — оборонні дослідження; 2024 рік — 116, у тому числі 53 — оборонні дослідження).

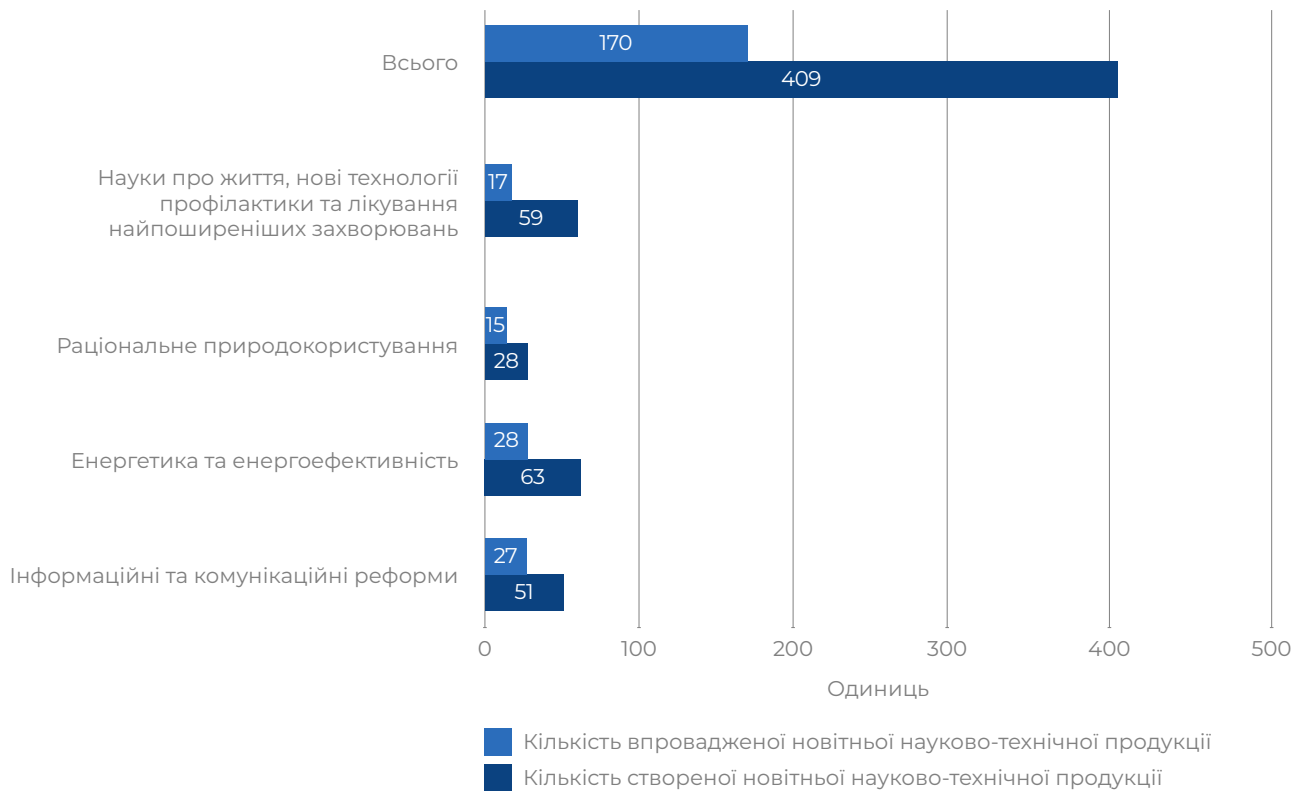
Отримані результати цих робіт відповідають очікуваним результатам, визначеним у технічних завданнях.

У 2023 році створено 380 од. новітньої науково-технічної продукції, опубліковано 869 наукових праць, у 2024 році — 409 і 801 од. відповідно.

Показники впровадження науково-технічної продукції свідчать про увагу до пріоритетних сфер: у 2023 та 2024 роках впроваджені 144 од. та 170 од. новітньої продукції, або 37,9 відс. та 41,6 відс., відповідно.

Кількість створеної та впровадженої новітньої науково-технічної продукції за основними пріоритетними напрямками у 2024 році наведена у діаграмі 2.

Діаграма 2. Кількість створеної та впровадженої новітньої науково-технічної продукції за основними пріоритетними напрямками у 2024 році

Згідно з технічними завданнями наукових робіт серед потенційних споживачів їх результатів є Верховна Рада України, Уряд, Рада національної безпеки і оборони України, центральні органи виконавчої влади і органи місцевого самоврядування, заклади вищої освіти, наукові установи, державні підприємства, громадські організації (у тому числі оборонного сектору), а також міжнародні організації (ПРООН, Шведсько-українська торгова палата, ЮНЕСКО).

Водночас внаслідок невизначеності державою механізмів практичного застосування результатів наукових досліджень і науково-технічних розробок, Академія власними зусиллями пропагувала свої наукові результати через офіційний вебсайт, публікації, конференції, ЗМІ та співпрацю з державними установами. Здебільшого наукові установи, що знаходяться у віданні НАН України, самостійно просували наукові результати на рівні заінтересованих суб'єктів. Лише результати досліджень за ЦНТП оборонних досліджень НАН України приймалися за погодженням із замовниками і передавалися їм.

При цьому в нормативно-правових актах не врегульовані особливості порядку прийняття управлінських рішень щодо використання результатів наукових досліджень за пріоритетними напрямками, які фінансувалися за бюджетною програмою за КПКВК 6541230.

Виявлені окремі невідповідності при виконанні результативних показників та їх відображенні у звітності

НАН України за КПКВК 6541230 не забезпечила виконання двох показників, а саме:

- у 2023 році:
 - кількість наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, які проводяться дослідницькими лабораторіями (групами) молодих вчених (97 відс.),
 - кількість отриманих у патентних відомствах охоронних документів (74 відс.)³⁸;
- у 2024 році:
 - кількість заявок на видачу патентів на винаходи та корисні моделі (80 відс. у 2024 році).

Інформація про рівень досягнення результативних показників за бюджетною програмою за КПКВК 6541230 з підтримки розвитку пріоритетних напрямів досліджень і розробок наведена у табл. 5.

Таблиця 5

Рівень виконання результативних показників за бюджетною програмою за КПКВК 6541230 у 2023 і 2024 роках

од.

Показники		2023 рік	2024 рік	2025 рік
Кількість виконуваних пріоритетних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок науковими підрозділами категорії А, всього, у т. ч.	Затверджено	102	116	149
	Прозвітовано	102	116	x
	% виконання	100	100	x
	<i>Фактично</i>	<i>118</i>	<i>131</i>	<i>166</i>
	<i>Різниця</i>	<i>16</i>	<i>15</i>	<i>17</i>
фундаментальні наукові дослідження	Затверджено	7	7	22
	Прозвітовано	7	7	x
	% виконання	100	100	x
прикладні наукові дослідження	Затверджено	95	109	127
	Прозвітовано	95	109	x
	% виконання	100	100	x
	<i>Фактично</i>	<i>111</i>	<i>124</i>	<i>144</i>
	<i>Різниця</i>	<i>16</i>	<i>15</i>	<i>17</i>

³⁸ За інформацією НАН України, зазначене обумовлено тривалістю процедур патентування.

Показники		2023 рік	2024 рік	2025 рік
Кількість наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, які проводяться дослідницькими лабораторіями (групами) молодих вчених	Затверджено	39	44	74
	Прозвітовано	38	44	x
	% виконання	97	100	x
Кількість придбаного новітнього обладнання та комплектуючих для модернізації існуючого наукового обладнання	Затверджено	64	82	19
	Прозвітовано	64	82	x
	% виконання	100	100	x
Кількість заявок на видачу патентів на винаходи та корисні моделі	Затверджено	27	30	48
	Прозвітовано	41	24	x
	% виконання	152	80	x
Кількість отриманих у патентних відомствах охоронних документів	Затверджено	35	20	34
	Прозвітовано	26	42	x
	% виконання	74	210	x

Крім того, ідентифіковані відхилення між фактичними даними та показниками затрат, відображеними у звітах про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 6541230 за 2023 і 2024 роки.

Зокрема, показники затрат «Кількість виконуваних пріоритетних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок науковими підрозділами категорії А, всього, од.» і «прикладні дослідження, од.» наведені менше фактичних на 16 од. та 15 од³⁹. відповідно.

Виявлені невідповідності при реєстрації ОПІВ

Набуття, охорона та захист прав інтелектуальної власності на науковий та науково-технічний (прикладний) результат здійснюються відповідно до законодавства (стаття 64 Закону № 848). Правові, економічні, організаційні та фінансові засади державного регулювання діяльності у сфері трансферу технологій визначає Закон № 143, відповідно до статті 11 якого майнові права на технологію та/або її складові, що створені у процесі виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, які фінансуються за рахунок бюджетних коштів, належать установам, організаціям та підприємствам — виконавцям цих робіт згідно з Цивільним кодексом.

³⁹ 2023 рік — 102 замість 118 од. і 95 замість 111 од.; 2024 рік — 116 замість 131 од. і 109 замість 124 одиниць.

Створені науково-технічні (прикладні) результати є ОПІВ⁴⁰.

Частиною першою статті 462 Цивільного кодексу передбачено державну реєстрацію об'єктів права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок, набуття якого засвідчується патентом / свідоцтвом.

Протягом 2023–2024 років НАН України загалом зареєструвала 218 і 256 винаходів і корисних моделей⁴¹ відповідно, а за КПКВК 6541230 установами Академії отримано 26 (12 відс.) і 42 (16 відс.) патентів.

Академія не актуалізувала порядок використання об'єктів права інтелектуальної власності, що створюються в її установах. Вільний доступ до розробок, створених за рахунок коштів держбюджету, створює ризик використання об'єктів права інтелектуальної власності без дозволів власників.

Президією НАН України не визначені критерії та єдині підходи до обліку створених установами Академії ОПІВ. Як наслідок, такий облік здійснюється установами на власний розсуд.

Електронна база виданих патентів, розміщена на офіційному сайті ДП «Український інститут інтелектуальної власності» (www.uiiv.com.ua), містить дані про розробку (реферат, формула, опис) та дає можливість використовувати інформацію без повідомлення власників.

Президія НАН України не володіє даними щодо використання ОПІВ поза межами її установ.

Академією не встановлені єдині критерії до моніторингу й обліку використання патентів / свідоцтв.

Установами НАН України облік зареєстрованих ОПІВ здійснювався з недотриманням вимог Закону № 996⁴² та НП(С)БО 122 «Нематеріальний актив».

⁴⁰ Згідно з частиною першою статті 420 Цивільного кодексу до об'єктів права інтелектуальної власності, зокрема, належать літературні та художні твори; комп'ютерні програми; компіляції даних (бази даних); виконання; фонограми, відеограми, програми організацій мовлення; наукові відкриття; винаходи, корисні моделі, промислові зразки; компонування напівпровідникових виробів; раціоналізаторські пропозиції; сорти рослин, породи тварин; комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення; комерційні таємниці.

⁴¹ Звіти про діяльність Національної академії наук України у 2023 році.

⁴² Частина друга статті 3 Закону № 996: «Бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який ведеться підприємством. Фінансова, податкова, статистична та інші види звітності, що використовують грошовий вимірник, ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку».

Облік таких об'єктів здійснюється з недотриманням встановлених норм, зокрема:

- первісна вартість таких об'єктів формувалася лише за рахунок витрат на реєстрацію патентів / свідоцтв і не включала витрат, які можуть бути прямо віднесені на створення відповідних об'єктів, що не відповідає пункту 9 розділу II НП(С)БО 122 «Нематеріальний актив»,
- в Інституті геотехнічної механіки внаслідок неоприбуткування патентів занижена вартість активів та викривлені дані фінансової звітності на 1188,0 тис. гривень.

Виявлена невідповідність щодо контролю за передачею майнових прав

Відповідно до пункту 12 частини другої статті 8 Закону № 143 на НАН України покладений обов'язок здійснювати контроль за передачею майнових прав на технології та їх складові, створені за рахунок бюджетних коштів, відповідно до укладених договорів.

Водночас у 2023–2024 роках та I півріччі 2025 року установами НАН України не укладалися договори про передачу майнових прав на технології та їх складові. Щодо чотирьох ліцензійних договорів, укладених у цей період, немає інформації про джерела фінансування створення відповідних ОПІВ, що не забезпечує можливості визначення, за які саме кошти вони створені.

Установи НАН України — виконавці наукових робіт здійснювали передачу науково-технічних (прикладних) результатів та ОПІВ шляхом оформлення актів довільної форми, без укладення договорів, що не відповідає вимогам статті 1109 Цивільного кодексу та розпорядження № 119.

Зазначене створює ризики втрати контролю над технологіями та їх складовими та є наслідком неналежного контролю з боку Академії.

Ефект аудиту

Під час аудиту Інститут геотехнічної механіки відобразив у бухгалтерському обліку 14 патентів вартістю 1188,0 тис. гривень.

ВИСНОВКИ

Протягом 2023–2024 років та I півріччя 2025 року НАН України загалом забезпечено реалізацію заходів із підтримки розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок за рахунок коштів Державного бюджету України за КПКВК 6541230 «Підтримка розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень» в обсязі 1673,0 млн грн з дотриманням норм та правил, визначених чинним законодавством.

Досягнення мети бюджетної програми Академією в основному забезпечено, зокрема: протягом 2023–2024 року і I півріччя 2025 року виконувалось 408 наукових досліджень та науково-технічних розробок, з яких понад 70 відс. (289) — прикладні дослідження, 113 наукових проєктів за грантами, наданими дослідницьким лабораторіям (групам) молодих вчених, та придбано 154 од. новітнього наукового обладнання та комплектуючих для модернізації наявного.

Водночас ці заходи Академією здійснювались в умовах несформованості цілісної системи державного управління та регулювання у сфері наукової і науково-технічної діяльності. Зазначене зумовлено комплексом факторів, зокрема недосконалістю нормативно-правового забезпечення, недостатньою координацією між державою, замовником та виконавцями наукових досліджень, а також невизначеністю механізмів практичного застосування і використання результатів наукової діяльності.

Простежується причинно-наслідковий зв'язок між станом нормативно-правового забезпечення, організаційно-управлінськими рішеннями та невідповідностями окремих процесів встановленим нормам і правилам.

1. НАН України загалом забезпечила формування тематики наукових досліджень та науково-технічних розробок з дотриманням встановлених норм і правил. Водночас мали місце окремі невідповідності (недоліки) щодо строків затвердження тематичних напрямів досліджень і розробок, тематики прикладних досліджень. Окремі організаційно-розпорядчі документи Академії не приведені у відповідність із внесеними нормативно-правовими змінами.

Несвоєчасне продовження Кабінетом Міністрів України строку дії переліку пріоритетних тематичних напрямів досліджень і розробок вплинуло, відповідно, на інші процеси, зокрема на здійснення заходів НАН України з підтримки розвитку пріоритетних напрямів досліджень і розробок, у тому числі з формування тематики, проведення конкурсних відборів.

Окремі показники видатків за бюджетною програмою за КПКВК 6541230 «Підтримка розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень» обґрунтовані недостатньо.

Частково не відповідають встановленим нормам окремі етапи процесу конкурсного відбору наукових досліджень і науково-технічних розробок:

- Положення про конкурсний відбір № 418 не погоджене в установленому порядку;
- експертиза заявок проводилася без укладання договорів / доручень;
- виконавцями наукових робіт визначені не наукові установи, а безпосередньо наукові підрозділи наукових установ;
- переліки досліджень і розробок, що виконуватимуться установами НАН України у відповідному бюджетному році, затверджувалися без прийняття окремого рішення за результатами конкурсу;
- окремі наукові роботи (10 НДР) проводилися без процедури конкурсного відбору за оборонною тематикою;
- до виконання договорів залучалися треті особи на умовах субпідряду без погодження з Академією.

Процес реєстрації та обліку розпочатих, виконуваних і завершених наукових досліджень і науково-технічних розробок в Автоматизованому інформаційному фонді здійснювався з недотриманням встановлених норм і правил у частині строків реєстрації наукових робіт та окремої реєстрації робіт, що є складовими комплексної роботи.

Зазначене призвело до відхилень між фактичними показниками затрат та аналогічними даними, відображеними у звітах про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 6541230 за 2023 і 2024 роки.

2. Протягом 2023–2024 років та I півріччя 2025 року кошти за КПКВК 6541230 загалом використовувалися відповідно до завдань і мети бюджетної програми, забезпечуючи підтримку пріоритетних напрямів досліджень і розробок, проведення досліджень молодими вченими та придбання (модернізацію) наукового обладнання.

Кошти державного бюджету у сумі 1,1 млрд грн НАН України у 2023–2024 роках і I півріччі 2025 року за КПКВК 6541230 використані відповідно до затверджених напрямів:

- підтримка пріоритетних для держави наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок;
- проведення молодими вченими досліджень і розробок шляхом створення на конкурсній основі дослідницьких лабораторій (груп) молодих вчених;
- придбання новітнього та модернізація існуючого наукового обладнання.

Через невизначеність НАН України процесу здійснення контролю під час виконання наукових робіт, мали місце технічні помилки при реєстрації та обліку наукових робіт (недотримання строків реєстрації, неточність інформації про обсяги фінансування в реєстраційних картках, неподання облікових карток) та складанні планових калькуляцій кошторисної вартості наукових робіт.

Встановлені також окремі невідповідності при використанні наукового обладнання, зокрема, Інститутом геотехнічної механіки придбане 23.10.2024 обладнання (RG Raman спектрометрів та моторизованої платформи RG Raman) на суму 5,7 млн грн використовувалось для виконання наукових робіт за пріоритетними напрямками досліджень і розробок за бюджетною програмою КПКВК 6541030 «Наукова і науково-технічна діяльність наукових установ Національної академії наук України».

3. НАН України загалом забезпечила відповідність фактичних результатів завершених наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок очікуваним, визначеним у технічних завданнях.

У 2023–2024 роках установи НАН України за КПКВК 6541230 завершили 184 наукові роботи. Створено 380 та 409 од. науково-технічної продукції відповідно за пріоритетними тематичними напрямками досліджень і розробок; впроваджено 144 та 170 од. відповідно.

Водночас внаслідок невизначеності державою механізмів практичного застосування результатів наукових досліджень і науково-технічних розробок, Академія власними зусиллями пропагувала свої наукові результати через офіційний вебсайт, публікації, конференції, ЗМІ та співпрацю з державними установами. Наукові установи, що знаходяться у віданні НАН України, наукові результати здебільшого просували самостійно. Результати досліджень лише за ЦНТП оборонних досліджень НАН України приймалися за погодженням із замовниками і передавалися їм.

НАН України протягом 2023 і 2024 років загалом зареєструвала 218 і 256 винаходів і корисних моделей відповідно, установами Академії отримано 26 і 42 патентів відповідно. При цьому Академією не встановлені єдині критерії для здійснення моніторингу й обліку використання патентів.

Академія не актуалізувала порядок використання об'єктів права інтелектуальної власності, що створюються в її установах. Не визначено критеріїв та єдиних підходів до обліку отриманих установами Академії об'єктів права інтелектуальної власності. Як наслідок, вільний доступ до розробок, створених за рахунок коштів держбюджету, створює ризик використання об'єктів права інтелектуальної власності без відома Академії.

Внаслідок недостатнього рівня внутрішнього контролю та відсутності єдиних підходів до облікової політики, в окремих наукових установах облік зареєстрованих об'єктів права інтелектуальної власності не відповідав нормам НП(С)БО 122 «Нематеріальний актив» у частині визначення первісної власності, в Інституті геотехнічної механіки не оприбуткувані патенти, внаслідок чого занижена вартість активів; передача майнових прав установами здійснювалась шляхом оформлення актів довільної форми.

ВІДПОВІДІ ОБ'ЄКТА КОНТРОЛЮ

За результатами обговорення 01 грудня 2025 року проекту звіту Рахункової палати про результати аудиту відповідності Академія запевнила, що для усунення встановлених під час контрольного заходу невідповідностей будуть вжиті необхідні заходи.

НАН України листом від 05.12.2025 № 9/1875-6 поінформувала, що за підсумками обговорення з представниками Рахункової палати результатів аудиту усунені виявлені невідповідності шляхом ухвалення 03.12.2025 постанов Президії НАН України:

- № 431 «Про Основні напрями наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок у галузі природничих, технічних, суспільних і гуманітарних наук Національної академії наук України» — затверджено основні тематичні напрями, як передбачено пунктом 5 Порядку № 13;
- № 432 «Про внесення змін до Порядку конкурсного відбору наукових і науково-технічних робіт для фінансування за бюджетною програмою КПКВК 6541230 «Підтримка розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень» — унормовано положення щодо учасників конкурсу — установ НАН України, як передбачено підпунктом 1 пункту 2 Порядку № 739.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Національній академії наук України:

- привести у відповідність з вимогами чинного законодавства Порядок № 339 у частині формування тематики наукових досліджень (термін виконання — до 01.03.2026);
- забезпечити погодження з Науковим комітетом Національної ради з питань розвитку науки і технологій Положення про конкурс № 418 (термін виконання — до 01.03.2026);
- забезпечити ухвалення організатором конкурсу рішення про затвердження результатів конкурсу (термін виконання — після визначення конкурсною комісією переможців конкурсу);
- вжити заходів щодо укладання договорів / доручень про проведення первинної наукової і науково-технічної експертизи заявок, поданих до конкурсів (термін виконання — до 01.07.2026);
- розробити і затвердити порядок здійснення контролю за виконанням робіт за пріоритетними тематичними напрямами досліджень і розробок та їх реєстрацією й обліком в Автоматизованому інформаційному фонді та РІТ НОД, у тому числі комплексних робіт, які виконуються кількома виконавцями (термін виконання — до 01.04.2026);
- забезпечити узгодження переліку наукових приладів і обладнання, що потребують придбання або модернізації за рахунок коштів державного бюджету за бюджетною програмою за КПКВК 6541230, з переліком наукових робіт за пріоритетними напрямами, що виконуються за рахунок коштів цієї бюджетної програми та потребують цього обладнання (термін виконання — до 01.06.2026);
- вжити заходів щодо приведення строків проведення та формування результатів конкурсних відборів наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок та формування переліків обладнання, що придбаватиметься (або модернізуватиметься) у плановому році, зі строками формування бюджетних запитів для забезпечення обґрунтованості потреби у бюджетних коштах на такі цілі (термін виконання — до 01.06.2026);
- опрацювати питання щодо нормативно-правового врегулювання порядку прийняття управлінських рішень про використання результатів наукових досліджень за пріоритетними напрямами, які фінансуються за бюджетною програмою за КПКВК 6541230, та внести відповідні пропозиції Кабінетові Міністрів України (термін виконання — до 01.07.2026);
- опрацювати питання щодо нормативно-правового врегулювання порядку планування, обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт та внести відповідні пропозиції Кабінету Міністрів України (термін виконання — до 01.07.2026);
- актуалізувати порядок використання об'єктів права інтелектуальної власності, що створюються в установах НАН України (термін виконання — до 01.04.2026).

Член Рахункової палати

Єлизавета ПУШКО-ЦИБУЛЯК

2. ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ

2.1. НЕДОЛІКИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ, ВИЯВЛЕНІ АУДИТОМ

Під час проведення аудиту ідентифіковані недоліки внутрішнього контролю, найбільш значущі з яких наведені нижче.

Суть недоліку	Сфера	Короткий опис ідентифікованого недоліку	Рівень ризику	Рівень ризику при попередньому аудиті
Управління ризиками не здійснювалося	Здійснення керівництва та управління у відповідній сфері	НАН України ризики не ідентифіковані, їх оцінка не здійснювалася, заходи для мінімізації ризиків не вживалися		
Процес здійснення заходів контролю мав недоліки	Здійснення керівництва та управління у відповідній сфері	Моніторинг заходів контролю з метою їх своєчасного виконання та досягнення очікуваного результату не здійснювався.		

Високий ризик — основні питання, які варті уваги вищого керівництва об'єкта контролю, оскільки їх результатом можуть стати фінансові наслідки, пов'язані з недоліками внутрішнього контролю

Середній ризик — важливі питання, на які повинен звернути увагу управлінський персонал відповідно до сфер відповідальності

Низький ризик — проблеми більш незначного характеру, для вирішення яких необхідні вдосконалення

2.2. НАДАНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Назва	Сфера	Рекомендація	Реагування управлінського персоналу
Впровадження процесів управління ризиками та заходів контролю	Здійснення керівництва та управління у відповідній сфері	Запровадити процеси управління ризиками та заходи контролю із постійним моніторингом (до квітня 2026 року)	Виконання буде забезпечене

3. ІНШІ ПИТАННЯ, ЯКІ МАЮТЬ БУТИ ПОВІДОМЛЕНІ

Незалежність

Незалежність Рахункової палати забезпечується Законом України «Про Рахункову палату». Між Рахунковою палатою та НАН України немає жодних відносин, що можуть вплинути на її об'єктивність і незалежність

Міжнародні стандарти вищих органів аудиту

У цьому Звіті немає питань, які відповідно до Міжнародних стандартів вищих органів аудиту мали, але не були повідомлені НАН України

Співпраця з іншими аудиторами

Цей аудит не потребував співпраці з іншими аудиторами або залучення зовнішніх аудиторів

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

Скорочення	Повна назва
Автоматизований інформаційний фонд	Автоматизований інформаційний фонд науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт і захищених дисертацій, власником якого є держава в особі Міністерства освіти і науки України
гранти	гранти НАН України дослідницьким лабораторіям (групам) молодих вчених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки
Закон № 143	Закон України від 14 вересня 2006 року № 143-V «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій»
Закон № 2623	Закон України від 11 липня 2001 року № 2623-III «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки»
Закон № 848	Закон України від 26 листопада 2015 року № 848-VII «Про наукову і науково-технічну діяльність»
Закон № 996	Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»
Закон № 3534	Закон України від 21 грудня 2023 року № 3534-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності»
Закон № 51	Закон України від 10 лютого 1995 року № 51/95-ВР «Про наукову і науково-технічну експертизу»
Інструкція № 450	Інструкція з підготовки бюджетних запитів, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 21 грудня 2022 року № 450, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 22 лютого 2023 року за № 322/39378
Інститут геотехнічної механіки	Інститут геотехнічної механіки ім. М. С. Полякова Національної академії наук України
Інститут монокристалів	Інститут монокристалів Національної академії наук України
ISMA	Інститут сцинтиляційних матеріалів Національної академії наук України
Конкурс	конкурсний відбір наукових, науково-технічних (експериментальних) робіт
КПКВК 6541230	Бюджетна програма за КПКВК 6541230 «Підтримка розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень»
Мінфін	Міністерство фінансів України
МОН	Міністерство освіти і науки України
НАН України, Академія	Національна академія наук України
наукова робота	наукове дослідження і науково-технічна (експериментальна) розробка
НП(С)БО 122 «Нематеріальний актив»	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 122 «Нематеріальний актив», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 12 жовтня 2010 року № 1202, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 01 листопада 2010 року за № 1018 / 18313
НТК «Інститут монокристалів»	Державна наукова установа «Науково-технологічний комплекс «Інститут монокристалів» Національної академії наук України»

Скорочення	Повна назва
оборонні дослідження	оборонні дослідження за Цільовою науково-технічною програмою оборонних досліджень Національної академії наук України
ОК	облікова картка
ОПІВ	об'єкт права інтелектуальної власності
Положення про конкурс № 418	Положення про порядок конкурсного відбору та виконання установами НАН України робіт за Цільовою науково-технічною програмою оборонних досліджень НАН України на 2025–2029 роки, затверджене постановою Президії НАН України від 30.10.2024 № 418/4 «Про результати виконання Цільової науково-технічної програми оборонних досліджень НАН України на 2020–2024 роки та започаткування нової Цільової науково-технічної програми оборонних досліджень НАН України на 2025–2029 роки»
Порядок № 641	Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті Національній академії наук для підтримки розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 року № 641 (зі змінами)
Порядок № 13	Порядок формування тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11 січня 2018 року № 13
Порядок № 214	Порядок конкурсного відбору наукових і науково-технічних робіт для фінансування за бюджетною програмою КПКВК 6541230 «Підтримка розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень», затверджений постановою Президії НАН України від 13.07.2022 № 214.
Порядок № 271	Порядок державної реєстрації та обліку науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт і дисертацій, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 24 березня 2022 року № 271, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 14 червня 2022 року за № 640/37976
Порядок № 739	Порядок проведення конкурсного відбору наукових, науково-технічних робіт, що плануються до виконання за рахунок коштів державного бюджету, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12 вересня 2018 року № 739
Порядок № 339	Порядок формування тематики та контролю за виконанням наукових досліджень в НАН України, затверджений постановою Президії НАН України від 19.12.2018 № 339
постанова № 414	постанова Президії НАН України від 28.12.2022 № 414 «Про затвердження переліку наукових і науково-технічних (експериментальних) робіт, що виконуватимуться установами НАН України у 2023 році за бюджетною програмою КПКВК 6541230».
постанова № 443	постанова Президії НАН України від 13.12.2023 № 443 «Про бюджетне фінансування НАН України у 2024 році»
постанова № 476	постанова Кабінету Міністрів України від 30 квітня 2024 року № 476 «Про затвердження переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 31 грудня року, наступного після припинення або скасування воєнного стану в Україні»
постанова № 524	постанова Президії НАН України від 26.12.2024 № 524 «Про бюджетне фінансування НАН України у 2025 році»
постанова № 942	постанова Кабінету Міністрів України від 07 вересня 2011 року № 942 «Про затвердження переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2023 року» (зі змінами).

Скорочення	Повна назва
постанова № 231	постанова Президії НАН України від 29.05.2024 № 231 «Про проведення конкурсу наукових і науково-технічних (експериментальних) робіт за бюджетною програмою КПКВК 6541230 на 2025–2026 роки»
постанова № 279	постанова Президії НАН України від 21.09.2022 № 279 «Про проведення конкурсу наукових і науково-технічних (експериментальних) робіт за бюджетною програмою КПКВК 6541230 на 2023–2024 роки»
пріоритетні напрями досліджень і розробок	пріоритетні тематичні напрями наукових досліджень і науково-технічних розробок
ПРООН	Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй
РІТ НОД	розподілена інформаційна технологія підтримки науково-організаційної діяльності Національної академії наук України
РК	реєстраційна картка
розпорядження № 119	розпорядження Президії НАН України від 09.02.2017 № 119 «Про впровадження науково-дослідних робіт цільової науково-технічної програми НАН України «Дослідження і розробки з проблем підвищення обороноздатності і безпеки держави»
розпорядження № 10	розпорядження Президії НАН України від 03.01.2024 № 10 «Про забезпечення центрів колективного користування науковими приладами у 2024 році»
розпорядження № 21	розпорядження Президії НАН України від 15.01.2025 № 21 «Про модернізацію приладів та обладнання центрів колективного користування науковими приладами НАН України у 2025 році».
розпорядження № 54	розпорядження Президії НАН України від 02.02.2011 № 54 «Про затвердження форми розрахунків до кошторисів»
розпорядження № 700	розпорядження Президії НАН України від 10.12.2024 № 700 «Про затвердження форми розрахунків до кошторисів»
тематика досліджень і розробок	тематика наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок
Типове положення № 830	Типове положення з планування, обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 20 липня 1996 року № 830. Постанова втратила чинність з 01.01.2020 згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 22 травня 2019 року № 419
ЦНТП	Цільова науково-технічна програма
Цивільний кодекс	Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV
ЮНЕСКО	Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки та культури (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO))

Критерії аудиту та результати виконання

№ з/п	Питання аудиту	Критерії аудиту	Результати аудиту
1.	Чи відповідає процес здійснення Національною академією наук України заходів із підтримки пріоритетних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок вимогам нормативних документів		
1.1.	Чи сформована Національною академією наук України тематика відповідно до пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок	1. Сформована і затверджена Національною академією наук України тематика на строк три — п'ять років відповідає визначеним Кабінетом Міністрів України пріоритетним тематичним напрямам наукових досліджень і науково-технічних розробок. 2. Частка прикладних досліджень і розробок становить не менше 70 відсотків загальної кількості робіт, відібраних за конкурсом	1. Критерій виконано частково. Постановами Президії НАН України від 30.01.2019 № 30 і від 10.01.2024 № 8 затверджені Основні наукові напрями та найважливіші проблеми фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних, суспільних і гуманітарних наук Національної академії наук України на 2019–2023 та 2024–2028 роки відповідно. Водночас відповідні зміни у частині формування прикладної тематики внесені лише 03.12.2025. 2. Критерій виконано. Частка досліджень і розробок, які виконувалися у 2023–2024 роках та I півріччі 2025 року за КПКВК 6541230 і зареєстровані як прикладні в Автоматизованому інформаційному фонді, становить не менше 70 відс. загальної кількості наукових робіт
Загальний коментар		НАН України частково дотриманий пункт 5 Порядку № 13: постановами Президії НАН України від 30.01.2019 № 30 і від 10.01.2024 № 8 затверджена лише тематика фундаментальних досліджень Академією дотримані вимоги абзацу третього пункту 4 Порядку № 641 у частині частки прикладних досліджень і розробок не менше 70 відс. загальної кількості робіт	
1.2.	Чи здійснювалося планування показників видатків за бюджетною програмою за КПКВК 6541230 відповідно до встановлених вимог	1. Забезпечене обґрунтування показників видатків, включених до бюджетних запитів. 2. Показники проєктів кошторисів підтверджені розрахунками і економічними обґрунтуваннями	1. Критерій виконано частково. У НАН України наявні розрахунки до бюджетних запитів, які подавалися Мінфіну, проте вони не обґрунтовують потребу у коштах, оскільки формувалися без результатів конкурсних відборів та переліків обладнання на плановий рік. 2. Критерій виконано частково. Установами НАН України для обґрунтування показників кошторисів застосовувалися форми розрахунків, що затверджені розпорядженням № 54. При цьому зазначені форми передбачали включення показників видатків на оплату праці за КЕКВ 2281 «Дослідження і розробки, окремі заходи розвитку по реалізації державних (регіональних) програм», які розраховувалися на підставі середньої кількості посад та середнього розміру виплат, тобто не були конкретизовані
Загальний коментар		Наявні в НАН України розрахунки до бюджетних запитів не достатньо обґрунтовують потребу, оскільки формуються раніше, ніж визначаються на конкурсній основі виконавці робіт і їх вартість, а також переліки необхідного для придбання (модернізації) у плановому році наукового обладнання	

№ з/п	Питання аудиту	Критерії аудиту	Результати аудиту
1.3.	Чи відповідає процес конкурсного відбору наукових (науково-технічних) робіт встановленим вимогам	1. НАН України проводила конкурсні відбори наукових (науково-технічних) робіт за пріоритетними тематичними напрямками. 2. Запити, подані на конкурсний відбір, відповідають оголошеним вимогам і містять обґрунтування потреби в коштах і детальні розрахунки витрат. 3. Конкурсний відбір за напрямом «Підтримка пріоритетних для держави наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок» здійснювався з числа наукових установ НАН України, які мають вагомий науковий і практичний результати широкого національного і міжнародного значення (віднесені до категорії А). 4. За результатами конкурсного відбору адресну підтримку у формі грантів для створення та функціонування дослідницьких лабораторій (груп) молодих вчених отримали наукові проєкти, які відповідають встановленим вимогам. 5. За результатами конкурсного відбору НАН України уклала договори на виконання наукових (науково-технічних робіт) з переможцями конкурсних відборів	1. Критерій виконано частково. НАН України організовувала конкурсні відбори робіт за напрямом «Підтримка пріоритетних для держави наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок», у тому числі за ЦНТП оборонних досліджень НАН України, а також на отримання грантів дослідницькими лабораторіями (групами) молодих вчених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки. Водночас встановлені окремі невідповідності: 10 наукових робіт проводилися без конкурсного відбору; недотримані окремі етапи процесу конкурсного відбору, а первинна наукова і науково-технічна експертиза конкурсних запитів здійснювалася без відповідних договорів / доручень. 2. Критерій виконано частково. Конкурсні запити за напрямом «Підтримка пріоритетних для держави наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок» на 2023–2024 роки не містять обґрунтувань вартості другого року (другого етапу) виконання робіт. 3. Критерій виконано частково. До конкурсу були допущені, брали участь і визначені переможцями вісім установ НАН України, які не віднесені до категорії А, для проведення пріоритетних досліджень і розробок їх науковими підрозділами категорії А. 4. Критерій виконано. Підтримку у формі грантів отримали наукові проєкти, які відповідають встановленим вимогам: чисельність колективу молодих вчених (за визначенням терміна «молодий вчений» у Законі № 848) не перевищує 5 осіб, не менше половини із них мають науковий ступінь відповідно до тематики проєкту, керівник проєкту має досвід міжнародної співпраці тощо. 5. Критерій виконано частково. За результатами проведених конкурсів з виконавцями укладені договори про виконання наукових (науково-технічних робіт). Водночас встановлені окремі невідповідності. НТК «Інститут монокристалів» до виконання робіт за 10 договорами залучав співвиконавців (Інститут монокристалів — шість договорів загалом на 17,4 млн грн та ІСМА — чотири договори загалом на 14,2 млн грн), без погодження з Академією як замовником наукових робіт
	Загальний коментар	НАН України здійснювала конкурсні відбори наукових (науково-технічних) робіт, однак наявні окремі невідповідності.	Підпунктами 1 і 4 пункту 2 Порядку № 739 визначено, що учасником конкурсу і виконавцем наукової, науково-технічної роботи є підприємство, установа або організація. Водночас Академія своїми рішеннями (Порядок № 214, постанови №№ 279, 231) визначила, що участь у конкурсах можуть брати підрозділи категорії А. Як наслідок, за КПКВБ 6541230 у 2023–2024 роках та I півріччі 2025 року 47,3 млн грн спрямовані 8 установам НАН України (не віднесеним до категорії А) для проведення наукових робіт їх підрозділами, віднесеними до категорії А

№ з/п	Питання аудиту	Критерії аудиту	Результати аудиту
2.	Чи відповідають здійснені заходи за пріоритетними напрямками наукових досліджень і науково-технічних розробок визначеним цілям і завданням		
2.1.	Чи використовувалися кошти відповідно до вимог законодавства і мети бюджетної програми за КПКВК 6541230	1. Кошти спрямовані на визначені цілі. 2. Кошти використовувалися на наукові дослідження і науково-технічні розробки, строк виконання яких становить не більше двох років. 3. Придбане / модернізоване наукове обладнання призначене для виконання ДіР за КПКВК 6541230. 4. Розмір щорічного гранту для кожної лабораторії (групи) молодих вчених не перевищує 1 млн гривень. 5. НАН України узагальнює звіти про використання бюджетних коштів, подані розпорядниками нижчого рівня за напрямками, і подає узагальнений звіт Мінфіну щокварталу до 10 числа наступного місяця. 6. Результативні показники паспорта бюджетної програми за КПКВК 6541230 виконані	1. Критерій виконано частково. Кошти спрямовувалися згідно з напрямками, визначеними підпунктами 1, 3 і 5 пункту 3 Порядку № 641. Водночас без конкурсного відбору у межах ЦНТП оборонних досліджень НАН України виконувалися 10 наукових робіт, касові видатки на які у 2023–2024 роках та I півріччі 2025 року становили 7,1 млн гривень. Крім того, 47,3 млн грн спрямовані 8 установам, не віднесеним до категорії А, для виконання наукових робіт їх підрозділами категорії А. 2. Критерій виконано. Строк виконання наукових досліджень і науково-технічні розробок за КПКВК 6541230 у 2023–2025 роках не перевищував двох років. 3. Критерій виконано частково. Перелік наукових приладів і обладнання установ НАН України, що потребують модернізації або придбання, формувалися для центрів колективного користування науковими приладами НАН України. Водночас мали місце окремі невідповідності при використанні придбаного (модернізованого) обладнання. 4. Критерій виконано. Аудит встановив, що розмір щорічного гранту для кожної лабораторії (групи) молодих вчених не перевищує 1 млн гривень. 5. Критерій виконано. НАН України узагальнювала і подавала щокварталу звіти про використання бюджетних коштів Мінфіну згідно з вимогами пункту 13 Порядку № 641. До аудиту надані відповідні листи НАН України. 6. Критерій виконано частково. НАН України за КПКВК 6541230 не забезпечене виконання двох показників. Крім того, показники затрат «Кількість виконуваних пріоритетних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок науковими підрозділами категорії А, всього, од.» і «прикладні дослідження, од.» наведені менше фактичних на 15 од. (2023 рік — 102 замість 112 од. і 95 замість 110 од.; 2024 рік — 116 замість 131 од. і 109 замість 124 од.)
Загальний коментар		У 2023 році — I половині 2025 року кошти спрямовувалися згідно з визначеними Порядком № 641 напрямками. Кошти використовувалися на наукові дослідження і науково-технічні розробки, строк виконання яких становить не більше двох років, як цього вимагає Порядок № 641, а сума грантів не перевищувала 1 млн грн на рік	

№ з/п	Питання аудиту	Критерії аудиту	Результати аудиту
2.2.	Чи відповідає встановленим вимогам процес реєстрації та обліку розпочатих, виконуваних і завершених наукових досліджень і науково-технічних розробок	1. Розпочаті, виконувані і завершені ДіР обов'язково зареєстровані і обліковуються в Автоматизованому інформаційному фонді науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт і захищених дисертацій, власником якого є державна в особі Міністерства освіти і науки України. 2. НАН України забезпечила введення повної інформації про ДіР до Розподіленої інформаційної технології підтримки науково-організаційної діяльності, яка функціонує в НАН України	1. Критерій виконано частково. Усі перевірені роботи зареєстровані й обліковуються в Автоматизованому інформаційному фонді. Водночас з недотриманням вимог пункту 10 розділу I Порядку № 271 зареєстрована 61 робота, які постановами №№ 414, 443, 524 визначені як розділи комплексних наукових робіт. 2. Критерій виконано частково. РІТ НОД містить інформацію про усі перевірені наукові роботи. Водночас внесена інформація не завжди є повною і точною. Мають місце випадки відсутності в РІТ НОД реєстраційних карток. Окремі картки не актуалізовані у частині вартості робіт. Встановлені також випадки невідповідності внесених у РІТ НОД конкурсних запитів у частині комплексних робіт
Загальний коментар		Усі перевірені роботи зареєстровані й обліковуються в Автоматизованому інформаційному фонді та внесені до РІТ НОД. Установами НАН України не дотримані норми пункту 10 розділу I Порядку № 271. Як наслідок, наукові роботи, визначені постановами №№ 414, 443, 524 розділами комплексних, зареєстровані як окремі	
2.3.	Чи відповідає встановленим вимогам стан поточного контролю і звітування про формування і реалізацію тематики за пріоритетними напрямами	1. НАН України забезпечує здійснення поточного контролю за виконанням ДіР згідно з укладеними договорами. 2. НАН України щороку не пізніше 15 березня подавала МОН узагальнену інформацію про стан формування і реалізації тематики на підставі даних, отриманих від розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня	1. Критерій виконано частково. НАН України не визначила процесу здійснення контролю під час виконання наукових робіт. Як наслідок, мали місце технічні помилки при реєстрації та обліку наукових робіт (недотримання термінів реєстрації, неточність інформації про обсяги фінансування в РК, неподання ОК) та складанні планових калькуляцій кошторисної вартості наукових робіт. 2. Критерій виконано частково. НАН України подавала МОН інформацію про основні результати наукової, науково-технічної інноваційної діяльності та у сфері трансферу технологій згідно з вимогами пункту 12 Порядку № 13 (листи від 20.03.2023 № 9/401-5, від 28.03.2024 № 9/511-5, від 25.03.2025 № 9/493-5). При цьому терміни подання інформації МОН не дотримані
Загальний коментар		НАН України не забезпечила належного поточного контролю за виконанням установами ДіР за пріоритетними тематичними напрямами досліджень і розробок. Звіти про формування і реалізацію тематики Академія подавала МОН з недотриманням встановлених термінів	

№ з/п	Питання аудиту	Критерії аудиту	Результати аудиту
3.	Чи відповідає стан досягнення наукових, науково-технічних (прикладних) результатів встановленим вимогам		
3.1.	Чи відповідають отримані результати завершених наукових досліджень і науково-технічних розробок очікуваним	Досягнутий науковий результат ДіР відповідає визначеній у технічному завданні меті	1. Критерій виконано. Вибіркова перевірка встановила, що зазначені у звітах про результати виконання ДіР наукові результати відповідають меті та очікуваним результатам, визначеним у технічних завданнях до договорів про виконання ДіР
Загальний коментар		В НАН України наявні звіти про виконання установами усіх перевірених ДіР, а отже, отримані нові наукові знання як науковий результат. Крім того, зазначені в звітах досягнення відповідають очікуваним результатам, визначеним у технічних завданнях	
3.2.	Чи спрямовані дії Національної академії наук України на впровадження наукових, науково-технічних (прикладних) результатів	1. НАН України здійснює контроль за передачею майнових прав на технології та їх складові, створені за бюджетні кошти. 2. Здійснено державну реєстрацію об'єктів права інтелектуальної власності та отримано відповідні охоронні документи (патенти, свідоцтва тощо). 3. Створені за бюджетні кошти об'єкти права інтелектуальної власності відображені у бухгалтерському обліку. 4. НАН України подає МОН інформацію про передані технології, створені за бюджетні кошти	1. Критерій виконано частково. У 2023–2024 роках та I півріччі 2025 року установами НАН України не уклалися договори про передачу майнових прав на технології та їх складові. Щодо чотирьох ліцензійних договорів, укладених у цей період, немає інформації про джерела фінансування створення відповідних ОПІВ, що не забезпечує можливості визначення, за які саме кошти вони створені. 2. Критерій виконано частково. Під час аудиту в установах НАН України встановлено, що охоронні документи (патенти, ліцензії) установами не завжди оформлялися, а наявні не використовувалися. Академією не встановлено єдиних критеріїв до моніторингу й обліку використання патентів. 3. Критерій виконано частково. Встановлено, що в окремих випадках облік установами ОПІВ не здійснювався або здійснювався з недотриманням НП(С)БО 122 «Нематеріальний актив». Так, під час аудиту в Інституті геотехнічної механіки встановлено невідображення в бухобліку ОПІВ на суму 1188 тис. гривень. Про факти неоприбуткування ОПІВ свідчить також інформація відділу внутрішнього аудиту НАН України. Первісна вартість нематеріальних активів формувалася лише з витрат на оплату їх реєстрації, що не відповідає НП(С)БО 122 «Нематеріальний актив». 4. Критерій виконано. Інформація про передані технології, створені за бюджетні кошти подавалася листами НАН України від 05.04.2023 № 9/480-5 (за 2022 рік), від 18.04.2024 № 9/619-5 (за 2023 рік), від 02.04.2025 № 9/553-5 (за 2024 рік). Інформація охоплює усі передані технології, створені за бюджетні кошти, а не лише КПКВК 6541230 і містить незначні показники
Загальний коментар		Фактичні результати наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок загалом відповідають очікуваним результатам, визначеним у технічних завданнях. Внаслідок невизначеності державою механізмів практичного застосування результатів наукових досліджень і науково-технічних розробок, Академія самостійно пропагувала свої наукові результати через офіційний вебсайт, публікації, конференції, ЗМІ та співпрацю з державними установами	

